

Economisch-Statistische Berichten

ALGEMEEN WEEKBLAD VOOR HANDEL, NIJVERHEID, FINANCIËN EN VERKEER
UITGAVE VAN HET INSTITUUT VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN

7^E JAARGANG

WOENSDAG 29 NOVEMBER 1922

No. 361

INHOUD

	Blz.
DE RIJKSUITKEERING AAN DE GEMEENTEN door <i>Mr. Dr. E. van Ketwich Verschuur</i>	1024
De Geldtheorie van <i>Mr. Marchant</i> door <i>Prof. Mr. Ant. van Gijn</i>	1026
Redelijke Loonen door <i>Dr. Ir. J. van Hettinga Tromp</i> ..	1028
Centralisatie van den geheelen Rijksgeldverzendings- en Spaardienst door <i>Dr. M. van Haften</i> , met naschrift door <i>A. W. Kymmell</i>	1029
Londensche Correspondentie	1032
AANTEEKENING:	
De Nationale Bank van Oostenrijk door <i>Dr. Karl Mautner</i>	1033
OVERZICHT VAN TIJDSCHRIFTEN	1034
MAANDCIJFERS:	
Handelsbeweging over de maand October 1922	1035
STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN	1036—1042
Geldkoersen.	Effectenbeurzen.
Wisselkoersen.	Goederenhandel.
Bankstaten.	Verkeerswezen.

INSTITUUT

VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN

Algemeen Secretaris: *Mr. G. W. J. Bruins.*Assistent-Redacteur voor het weekblad: *D. J. Wansink.*Secretariaat: *Pieter de Hooghweg 122, Rotterdam.*Aangeteekende stukken: *Bijkantoor Ruige Plaatweg 37.*Telefoon Nr. 3000. Postchèque- en girorekening
Rotterdam No. 8408.

Abonnementsprijs voor het weekblad franco p. p. in Nederland f 20,—. Buitenland en Koloniën f 25,— per jaar. Losse nummers 50 cents.

Leden en donateurs van het Instituut ontvangen het weekblad gratis.

De verdere publicaties van het Instituut uitgaande ontvangen de abonné's, leden en donateurs kosteloos, voor zoover daaromtrent niet anders wordt beslist.

Advertenties f 0,50 per regel. Plaatsing bij abonnement volgens tarief. Administratie van abonnementen en advertenties: *Nijgh & van Ditmar's Uitgevers-Maatschappij, Rotterdam, Amsterdam, 's-Gravenhage.*

28 NOVEMBER 1922.

De geldmarkt is in den loop dezer berichtswEEK langzamerhand iets verder verruimd, zoodat op de laatste dagen particulier disconto voor 3% pCt. gemakkelijk plaatsing kon vinden. Bij de opening van de nieuwe week is deze gemakkelijke stemming echter in verband met de nadering van de ultimo geheel omgeslagen en moest weder 3% pCt. en ook wel 3½ pCt. worden toegestaan. De prolongatienoteering liep regelmatig terug tot 3½ pCt., maar was reeds Zaterdag weder vaster.

Na zich gedurende de laatste twee maanden met kleine schommelingen rondom de f 220 millioenen te

hebben bewogen, blijkt de post binnenlandsche wissels op de balans van de Nederlandsche Bank thans weder tot beneden de f 200 millioenen te zijn teruggelopen; op den heden verschenen weekstaat wijst hij een totaalcijfer aan van f 194,6 millioenen. De vermindering laat zich bijna geheel verklaren uit aflossing van schatkistpapier; het bedrag der rechtstreeks bij de Bank geplaatste schatkistpromessen liep in de afgelopen week van f 70 millioenen tot f 44 millioenen terug. Het hoofd beleeningen vertoont een geringe stijging (f 0,7 millioenen in totaal); het renteloos voorschot aan het Rijk liep van f 13,7 millioenen tot f 13,2 millioenen terug. De zilvervoorraad nam in de afgelopen week met bijna f 1,4 millioenen af; een vermindering, die wel verband zal houden met de vermuting der rijksdaalders tot nieuwe guldens. De kleine daling van den post papier op het buitenland correspondeert bijna geheel met de gelijktijdige vermeerdering van het hoofd diverse rekeningen onder het actief.

De biljettencirculatie vertoont wederom een daling, ditmaal van f 11,8 millioenen. De rekening-courant saldi liepen van f 41,1 millioenen tot f 25,6 millioenen terug. Het beschikbaar metaalsaldo steeg met f 4,3 millioenen.

De schommelingen op de wisselmarkt waren deze week niet zoo hevig als de voorgaande weken. Over het algemeen was de stemming echter weder flauwer, vooral in de tweede helft der week en zoowel marken als franken liepen weder vrij snel terug.

LONDEN, 25 NOVEMBER.

De geldmarkt is gedurende de afgelopen week belangrijk ruimer geweest dan tijdens de voorafgaande periode, de tendens der laatste dagen was evenwel weer een weinig vaster. De daggeldprijs fluctueerde van 2 tot 1 pCt.; in het algemeen behoefde niet meer dan 1½ pCt. betaald te worden, tegen welken prijs ook zevendaagsch geld verkrijgbaar was.

De wisselmarkt, waar het aanbod wat sterker was, heeft de geldmarkt gevolgd, zoodat de koersen ietwat terugliepen:

2-maands prima bankaccepten	27/16—½ pCt.
3- " " " "	27/16—½ " "
4- " " " "	27/16—9/16 " "
6- " " " "	27/16—13/16 pCt.

DE RIJKSUITKEERING AAN DE GEMEENTEN.

Toen de heer De Geer aanstonds na de aanvaarding der portefeuille van Financiën een Staatscommissie voor de regeling der financieele verhouding tusschen Rijk en gemeenten in het leven riep, geschiedde dit met de uitgesproken verwachting dat deze commissie zoo tijdig met haar advies gereed zou komen, dat met 1 Januari 1923 het geheele vraagstuk definitief zou zijn geregeld en de nooduitkeering aan de gemeenten dus tot de jaren 1921 en 1922 zou kunnen worden beperkt. Niet alleen is deze verwachting ijdel gebleken en zal men ook voor 1923 zich met eene noodregeling moeten blijven vergenoegen, zelfs omtrent deze noodregeling heeft de commissie niet zoo tijdig der Regeering van advies gediend, dat de gemeentebesturen bij het ontwerpen der begrotingen voor 1923 konden weten wat zij van het Rijk te wachten hadden. En het meest teleurstellend is wel, dat de verwachte definitieve regeling, tenzij de Regeering thans zelf de taak der Commissie overneemt, ten minste tot het jaar 1927 verschoven wordt en de financieele verhouding tusschen Rijk en gemeenten dus nog gedurende minstens vier jaren door eene halfslachtige en hoogst onbevredigende formule zal worden beheerscht. Dit jarenlange uitstel is te meer te betreuren, nu uit het in de memorie van antwoord betreffende Hoofdstuk I der Staatsbegroting voor 1923 afgedrukte voorloopig advies der commissie blijkt, dat zij de definitieve oplossing wenscht te zoeken in eene richting, die vrijwel algemeen de eenig juiste wordt geacht. Na ernstige overweging toch verklaart de commissie tot de overtuiging te zijn gekomen, dat voor de financieele verhouding tusschen het Rijk en de gemeenten de meest bevredigende oplossing kan worden verkregen, indien als grondslag voor de Rijksuitkeering worden genomen de uitgaven, welke geacht kunnen worden door de gemeenten meer in het algemeen belang te worden gedaan. Berustte nu ook de door de commissie voorgestelde overgangsregeling in hoofdzaak op dezen juisten grondslag, het voorloopig uitblijven der definitieve regeling ware gemakkelijker te aanvaarden. De commissie echter acht haar denkbeeld slechts onder zekere voorwaarden practisch voor uitvoering vatbaar en één dezer voorwaarden bestaat hierin, dat de gemeentelijke begrotingen en rekeningen alle naar gelijke voorschriften worden opgemaakt en zoodanig zijn ingericht, dat zij een zoo juist mogelijk beeld geven van de ten laste der gemeente komende kosten van alle dienstakken afzonderlijk. Over de ongenoemde voorwaarden valt niet te twisten; dat de wél genoemde conditio sine qua non zou moeten zijn om het juiste beginsel, dat de commissie huldigt, aanstonds in toepassing te brengen, mag ernstig worden betwijfeld. Zóó overzichtelijk zijn de gemeentelijke begrotingen en rekeningen ook thans wel, dat het mogelijk is, voor elke gemeente te komen tot het vaststellen van bepaalde groepen van uitgaven, die niet in het gemeentelijk belang als zoodanig, doch in het algemeen Rijksbelang worden gedaan. Volstrekte nauwkeurigheid in den zin van volledige scheiding tusschen uitgaven van specifiek gemeentelijk en van algemeen belang zal toch, ook wanneer de voorwaarde der commissie in vervulling zal zijn gegaan, evenmin als nu uitvoerbaar wezen. Men denke slechts aan de uitgaven van algemeen bestuur. Trouwens eene algeheele vergoeding aan de gemeenten van alle meer in het algemeen belang gedane uitgaven ligt ongetwijfeld ook als definitieve regeling niet in de bedoeling der commissie. Beperkingen en correcties zullen ook in haar nog noodzakelijk zijn. Maar dan bestond er toch te minder bezwaar om nu dadelijk reeds het juiste beginsel aan de overgangsregeling ten grondslag te leggen. De werking dier regeling in de practijk had dan tevens waardevolle gegevens kunnen leveren voor de definitieve oplossing van het vraagstuk.

De door de commissie voorgestelde regeling bestaat

uit twee onderdeelen, een dat geldt voor alle gemeenten, en een dat alleen geldt voor die gemeenten, wier financieele toestand een nooduitkeering rechtvaardigt. Bepalen wij ons voorloopig tot het eerste.

Volgens het advies der Commissie zal de Rijksuitkeering krachtens de wet van 24 Mei 1897, te beginnen met die over het jaar 1923, vervallen en zullen de gemeenten over elk der jaren 1923 tot en met 1926 als Rijksuitkeering ontvangen een bedrag gelijk aan hetgeen wegens kosten van krankzinnigenverpleging in het jaar, waarover de uitkeering loopt, zuiver ten laste der gemeente is gebleven, doch niet hooger dan hetgeen te dier zake over 1921 zuiver door de gemeente is gedragen, benevens een bedrag, gelijk aan de helft der jaarwedden van den Burgemeester en den gemeente-secretaris in het jaar waarover de uitkeering loopt. Is het totaal dezer beide bedragen lager dan de som, waarop de gemeente in het betrokken jaar aanspraak had kunnen maken ingevolge de artikelen 1 tot en met 9 der wet van 24 Mei 1897, dan ontvangt zij bovendien een bedrag gelijk aan dat verschil.

Halfslachtig noemde ik deze regeling. Zij is dit in de eerste plaats, omdat het juiste beginsel: de uitgaven meer in het algemeen belang gedaan als grondslag der uitkeering te nemen, slechts voor één bepaalde soort van uitgaven wordt toegepast, n.l. voor de kosten van krankzinnigenverpleging. Ook deze eenige toepassing van het juiste beginsel geschiedt weder op halfslachtige wijze. De werkelijke kosten over ieder jaar toch worden slechts vergoed, voor zooveel zij niet hooger zijn dan hetgeen te dier zake over 1921 door de gemeente is gedragen. Het beperken van deze vergoeding tot de uitgaven over 1921 is zuiver willekeurig en heft de beteekenis dezer uitkeering goddeels op. Het zijn in hoofdzaak de kleine gemeenten, aan welke deze uitkeering ten goede komen zal. Juist die gemeenten echter worden door de kosten der krankzinnigenverpleging bovenmate gedrukt. Enkele gevallen van krankzinnigheid, die zich in den loop van een jaar voordoen, kunnen het geheele gemeentelijk budget hopeloos in de war sturen. Doen zich nu in de jaren 1923—1926 in eene gemeente zoodanige gevallen voor boven het aantal armlastige krankzinnigen dat in 1921 op haar kosten werd verpleegd, dan zal die gemeente geen aanspraak op hooger vergoeding kunnen maken. Intusschen zal de uitkeering ter zake van krankzinnigenverpleging voor verschillende kleinere gemeenten eenige verbetering brengen boven den bestaanden toestand. De groote gemeenten, welke aan krankzinnigenverpleging wel alle minder zullen uitgeven dan zij ingevolge de wet van 24 Mei 1897 van het Rijk ontvangen, zullen door de vergoeding der kosten van krankzinnigenverpleging niet worden gebaat. Immers — en zie hier weder eene halfslachtigheid — deze vergoeding wordt vastgekoppeld aan de wet van 1897, welke de commissie begint met te doen vervallen, maar die zij zelfs bij de op geheel ander beginsel berustende vergoeding voor krankzinnigenverpleging terstond weer in toepassing brengt. Zij doet dit in zeer euphemistische bewoordingen. Is het totaal, dat eene gemeente ter zake van krankzinnigenverpleging en jaarwedden van Burgemeester en Secretaris ontvangt, lager dan de som waarop zij ingevolge de wet van 1897 aanspraak had kunnen maken, aldus de commissie, dan ontvangt zij bovendien een bedrag gelijk aan dat verschil. Minder euphemistisch uitgedrukt: aan gemeenten, die voor kosten van krankzinnigenverpleging minder uitgeven dan zij volgens de wet van 1897 zouden ontvangen — en dit geldt voor alle grootere gemeenten — wordt ter zake van krankzinnigenverpleging niets uitgekeerd. De in naam vervallen wet van 1897 blijft als tot nu toe het bedrag der haar toe te kennen Rijksuitkeering bepalen. Het eenige juiste beginsel, dat in de regeling der commissie is aan te treffen, wordt op eene zoo halfslachtige en willekeurige wijze toegepast, dat er vrijwel niets van overblijft.

. Behalve de tot nu toe genoemde bedragen wil nu de commissie aan de gemeenten, indien en voor zoover de financiële toestand zich afspiegelend in den druk der plaatselijke belastingen daartoe aanleiding geeft, als nooduitkeering toekennen een bedrag, dat voor het jaar 1923 in geen gemeente zal overschrijden het verschil tusschen het totaal der genoemde bedragen en de uitkeering welke die gemeente over 1922 ontvangt.

In dit onderdeel van de ontworpen regeling wordt de wet van 1897 niet genoemd. Dat zij intusschen ook hier inderdaad den grondslag der uitkeering vormt, is duidelijk. Immers blijkt het bovenstaande vormen de genoemde bedragen, althans voor de grootere gemeenten juist het bedrag, waarop zij volgens de wet van 1897 aanspraak zouden hebben. De uitkeering nu, door de gemeenten over 1922 ontvangen, is eveneens op den grondslag dier wet berekend. Ingevolge de wet van 12 November 1921 (Staatsblad nr. 1173) toch is over het jaar 1922 de Rijksuitkeering volgens de wet van 1897 voor gemeenten met hoogen belastingdruk met een zeker percentage tot een maximum van 100 pCt. verhoogd. Het verschil tusschen de genoemde, door alle gemeenten te ontvangen, bedragen en de uitkeering over 1922 kan dus hoogstens gelijk zijn aan het bedrag der uitkeering volgens de wet van 1897. De geheele nooduitkeering aan de zwaarst belaste gemeenten zal dus neerkomen op een zeker percentage over de uitkeering volgens de wet van 1897 en wel ten hoogste 100 pCt. Ziedaar het eigenlijke resultaat, door de Staatscommissie in meer dan een jaar arbeids bereikt. De wet van 1897, die een vast bedrag per inwoner op willekeurige grondslagen vaststelde, die met toeneming van de gemeentelijke uitgaven, ook met die, welke voor het Rijk worden gedaan, geen rekening houdt, de wet die sinds jaar en dag algemeen als onbillijk wordt beschouwd, die wet wordt in naam ingetrokken, maar inderdaad als vrijwel eenige maatstaf aangelegd voor de berekening der Rijksuitkeering aan de gemeenten over de komende vier jaren. Een minder bevredigende oplossing is nauwelijks denkbaar.

Dat, afgezien nu van het onjuiste beginsel, waarop de voorgestelde nooduitkeering rust, het bedrag, dat ook de meest noodlijdende gemeenten ten hoogste zullen kunnen ontvangen te eenenmale onvoldoende is, staat wel vast. De Commissie motiveert met geen enkel woord, waarom zij het totaal der Rijksuitkeering tot 100 procent boven de uitkeering ingevolge de wet van 1897 beperkt. Volgens het ontwerp van wet, door de heeren De Geer, Treub en Van den Tempel in 1920 ingediend, zou een verhooging tot 300 pCt. mogelijk worden gemaakt en het onvoldoende van 100 pCt. is herhaaldelijk met cijfers aangetoond. En dan kondigt de Staatscommissie reeds thans voor 1924 eenige korting aan op het in 1923 beschikbaar te stellen bedrag!

Zeer onbevredigend is ook de maatstaf, waarnaar de aanspraken der gemeenten op eene nooduitkeering zullen worden bepaald. Gemeenten waar het totaal van de gemeentelijke inkomstenbelasting en de gemeentelijke opcenten op de Rijksinkomstenbelasting, de personeele belasting en de vermogensbelasting 5 pCt. bedraagt van het belastbaar inkomen, berekend volgens de kohieren der Rijksinkomstenbelasting, zullen naar het oordeel der commissie in geen geval voor eenige nooduitkeering in aanmerking behoeven te komen, terwijl de volle nooduitkeering bij een druk van meer dan 10 pCt. zou kunnen worden toegekend. Voor tusschenliggende gevallen wil de commissie een schaal ontwerpen waarbij al naar de belastingdruk toeneemt klassen worden gevormd welke resp. 10, 25, 40, 55, 70, 85 en 100 pCt. der maximale nooduitkeering ontvangen.

Dat de zakelijke heffingen krachtens deze formule geheel buiten aanmerking zullen blijven, trekt aanstonds de aandacht. Zij drukken toch evenzeer op de ingezetenen der gemeente als de door de commissie genoemde belastingen en het is dan ook allerminst dui-

delijk, waarom deze laatste als eenige maatstaf worden genomen. Geheel ondenkbaar is het niet, dat het stelsel der commissie gemeenten ertoe zou kunnen brengen, een billijker geachte verdeling der lasten prijs te geven en alles op de plaatselijke inkomstenbelasting te leggen teneinde aanspraak op de nooduitkeering te verkrijgen of bestaande aanspraak te vergrooten. Doch dit daargelaten, is niet tegen het geheele systeem, dat de Rijksuitkeering uitsluitend door de hoogte der gemeentelijke belastingen wordt bepaald, deze hoogst ernstige bedenking in te brengen, dat aldus een premie op het opdrijven der belastingen en der uitgaven tevens wordt gesteld? Schromelijk onbillijk is het toch ook dat eene gemeente met eene zeer draagkrachtige bevolking en die dus zonder al te veel bezwaar een hoog totaal aan belastingen heffen kan, de nooduitkeering zal incasseeren, hoewel zij wellicht door uitgaven van meer algemeen belang slechts matig wordt bezwaard en hare hooge inkomsten voor allerlei zuiver plaatselijke, misschien betrekkelijk overbodige doeleinden besteedt; terwijl daartegenover een gemeente welke bevolking onder den zwaren druk der malaise gebukt gaat en door omvangrijke werkloosheid wordt getroffen, hoewel zij aanzienlijke bedragen voor uitgaven van Rijksbelang moet opbrengen, aan haar lot wordt overgelaten, eenvoudig en alleen omdat de geringe draagkracht van hare bevolking haar dwingt, zelfs het noodzakelijke na te laten om het totaal der belastingen beneden de door de Staatscommissie aangegeven doch voor haar onbereikbare grens te houden. Een niet te onderschatten bezwaar tegen de voorgestelde regeling ligt ook hierin, dat het Rijk nog jaren lang zal kunnen voortgaan, nieuwe lasten op de gemeenten te leggen zonder eenigen waarborg dat deze daartegenover eene rechtmatige vergoeding zullen genieten. Men zou eenige kolommen van dit weekblad kunnen vullen met een overzicht van de uitgaven, die in de laatste jaren van Rijkswege den gemeenten zijn opgelegd. Wetten maken en besluiten uitvaardigen op kosten van anderen is welhaast een beproefd stelsel van staatsbeleid geworden. Welk een gevaar hierin gelegen is, wordt door den tegenwoordigen Minister van Financiën zeer goed ingezien. In de rede, waarmede hij de Staatscommissie installeerde, formuleerde hij dit gevaar zeer juist als volgt: „De zaken van algemeen Rijksbelang, die zonder voldoende schadeloosstelling aan de gemeenten ter geldelijke behartiging werden overgelaten, zijn toegenomen, met het noodlottig gevolg eenerzijds, dat gemeenten van bepaalde ligging en sociale structuur in zeer groote moeilijkheden kwamen, anderzijds dat het gevaar toenam, dat de gezamenlijke publieke uitgaven de algemeene draagkracht te boven gingen, in zoover de macht, die de uitgaven decreeteerde, veelszins een andere was dan die haar te financieren kreeg.” Zoo is het inderdaad. Voor een behoorlijk financieel beleid is onmisbare voorwaarde, dat het lichaam dat de uitgaven voteert ook de middelen aanwijst, waaruit deze zullen worden gedekt. Het zal ongetwijfeld de mogelijkheid van beduidende bezuiniging op het totaal der overheidsuitgaven aanmerkelijk verhoogen, indien ook het Rijk gedwongen zal zijn de financiële consequenties van zijne maatregelen behoorlijk onder het oog te zien en niet meer als thans deze als quantité négligeable zal kunnen beschouwen, omdat de lasten toch door de gemeenten worden gedragen. Ook daar, om is het zoo waar, wat de Minister in zijne zelfde rede in een ander verband heeft uitgesproken, dat eene doeltreffende regeling van de financiële verhouding tusschen het Rijk en de gemeenten zeer wel tot eene verschuiving van lasten leiden kan, die niet eene algemeene verzwaring, eer het tegendeel beduidt, en dat een offer voor 's Rijks schatkist aan dit doel besteed, uit een ander gezichtspunt behoort te worden bezien dan een offer, hetwelk de gezamenlijke publieke uitgaven opvoert.

Niet het gemeentelijk belang alleen, ook het Rijks-

belang, de geheele economische positie van ons land zijn bij eene spoedige definitieve en op billijke grondslagen berustende regeling van de financieele verhouding tusschen Rijk en gemeenten nauw betrokken. Ons nog vier jaren lang te laten voortsukkelen met eene noodregeling als door de Staatscommissie ontworpen, kan niet anders dan tot schade van de gemeenschap zijn. Onrechtvaardig niet alleen, ook oneconomisch is die regeling. Zij verhindert eene juiste afbakening der financieele gestie van Rijk en gemeenten tegenover elkaar. Zij zou leiden tot voortzetting van de ruïneuze politiek van Rijkswetgever en Regeering om besluiten te nemen zonder zich scherp rekenschap te geven van derzelve financieele gevolgen, daar immers de kosten op de gemeenten worden afgewenteld. Zij zou de gemeenten veeleer prikkelen tot opvoering dan tot vermindering der belastingen. Het is allerminst denkbeeldig, dat het uitstellen van eene billijke definitieve regeling voor de bevolking in haar geheel bestendinging van onnoodig zwaren belastingdruk beteekent.

De tegenwoordige Minister van Financiën heeft het als Kamerlid in 1921 uitgesproken, dat een herziening van de financieele verhouding tusschen het Rijk en de gemeenten *in buitengewone mate urgent is*; dat met de terhandneming van die herziening geen oogenblik langer mag worden gedraald, maar dat zij, ook bij de grootst mogelijke voortvarendheid, *niet binnen enkele maanden* haar beslag zal kunnen krijgen en daarom in afwachting van beter een voorloopige maatregel behoort te worden genomen, onbevredigend, doch bestemd om *binnen zeer korten tijd* te verdwijnen. Het is niet aan te nemen, dat de bewindsman, die zoo sprak, zich er bij neer zal leggen, dat nog vier lange jaren een voorloopig stelsel zou gelden, dat elken redelijken grondslag mist. Allen, die het groote belang en de buitengewone urgentie eener bevredigende oplossing van het vraagstuk beseffen, zien een spoedig en krachtig ingrijpen van den Minister van Financiën met vertrouwen tegemoet.

Groningen.

E. VAN KETWICH VERSCHUUR.

DE GELDTHEORIE VAN MR. MARCHANT.

In de „Opbouw” van October jl. en in zijne rede in de Tweede Kamer op 8 November jl. heeft Mr. Marchant een nieuwe geldtheorie verkondigd welke, omdat zij allicht indruk maakt op het groote publiek, wel waard is even te worden gezien.

Mr. Marchant meent dat het vraagstuk veel te geleerd is opgezet; alles komt hierop neer, zoo zeide hij: „Wanneer ik papieren betalingsbeloften uitgeef, wissels ga teekenen, is de waarde van die wissels afhankelijk van mijn vermogen en van mijn werkkraft. Ziedaar waar het op aankomt. Zoo is het met een volk precies hetzelfde. Wanneer een Rijk papieren betalingsbeloften uitgeeft — *en het papiergeld is niets anders*¹⁾ — is de waarde daarvan afhankelijk van het vermogen, dat er achter zit”. . . . „Dat is eenerzijds het reële vermogen, het bezit der productiemiddelen, maar het is ook het ideële vermogen, de gegevens om kapitaal te reproduceeren, de volkskracht.” Ziedaar de geldtheorie van Mr. Marchant. Hij laat er dan nog op volgen: „De achteruitgang in vermogen in productieve kracht is algemeen, is een wereldverschijnsel, omdat kapitaal is vernietigd, improductieve uitgaven zijn gedaan en er is ingeteerd, omdat de reproductie stilstond en bovendien de levende krachten zijn verzwakt. Alleen, in bepaalde landen is dit alles meer ingrijpend geschied dan in andere landen; dat zijn de valutazwakke landen, die dus in vergelijking met andere nóg dieper zijn gezonken.”

Uit het bovenstaande moet worden opgemaakt, dat Mr. Marchant de oorzaak van de daling van de valuta van een land hoofdzakelijk zoekt in de verarming, in den achteruitgang in rijkdom (werklijken en potentieelen) van dat land. Ik zeg hoofdzakelijk, want hij

¹⁾ Cursiveering van mij; v. G.

legt in „De Opbouw” ook verband tusschen de *hoeveelheid* betalingsbeloften, welke een land heeft uitgegeven en de waardevermindering der betalingsbeloften; bij stijgenden rijkdom zou het teekenen van steeds meer betalingsbeloften bedenkelijk zijn.

Al dadelijk doet zijn betoog vragen rijzen. Op wiens betalingsbeloften en op wiens rijkdom heeft Mr. M. het oog? Op die van den Staat of op die van de natie? Ik vermoed, dat hij bij de betalingsbeloften op die van den Staat en wellicht van de Circulatiebank het oog heeft, en ik vermoed, dat hij daarnaast den rijkdom van de *natie* bedoelt. De vergelijking met een particulier persoon gaat dan al dadelijk hinken. Dat bij een particulier er direct verband is tusschen de waarde van *zijn* betalingsbeloften (zijn wissels en zijn promessen) eenerzijds en *zijn* vermogen en productieve kracht anderzijds, spreekt vanzelf; vooral het verband met het vermogen is duidelijk, want daarop kan men executeeren.

Het verband tusschen betalingsbeloften van den Staat en den rijkdom van de natie is echter minder direct. Men kan zich een volk denken, welks vermogen reëel en potentieel zijn betalingsbeloften in het tienvoudige of meer overtreft en waarvan toch de betalingsbeloften in waarde dalen, omdat het een Regeering heeft, die voldoende belastingheffing om de een of andere reden achterwege laat en die steeds meer leent.¹⁾

Maar hierin is niet mijn hoofdbezwaar tegen het betoog gelegen. Dit ligt in het gelijkstellen van het papieren geld met de andere betalingsbeloften. Of men papieren geld wel een betalingsbelofte kan noemen van het oogenblik af, dat het oninwisselbaar is,²⁾ schijnt zeer twijfelachtig. Schatkistwissels en obligatiën van leeningen op langen termijn zijn beloften van betaling van *geld* (in het land circulerend wettig betaalmiddel). Papieren geld zelf bevat slechts de belofte van den Staat, dat hij zelf het in betaling zal nemen en dat hij het als betaalmiddel zal erkennen als er betaling mede wordt gedaan (of althans aangeboden), dus als iemand het gebruiken wil om een geldschuld af te doen. Papieren geld ontleent verder zijn waarde grootendeels aan *het feit*, dat men hoogstwaarschijnlijk anderen zal bereid vinden in de plaats daarvoor een zekere hoeveelheid goederen of diensten in ruil te geven. Garandeeren kan de Staat zulks moeilijk, want hij kan niemand tot eenigen ruil dwingen (al beproeft hij het soms door maatregelen, als wij in de crisis wel zagen, en die gewoonlijk niet veel bereikten).

Wanneer papieren geld met andere betalingsbeloften van den Staat, b.v. met obligaties in de leeningen of met schatkistpromessen, op één lijn ware te stellen, dan zoude het ten eenen male onverklaarbaar zijn, dat men voor een bankbiljet van *f* 1000 of voor zilverbons tot dat bedrag (niet rentegevende betalingsbeloften dus) een 5 pCt. obligatie van *f* 1000 nominaal, die elk jaar *f* 50 aan rente afwerpt, kan kopen en *dan nog geld terugkrijgt*, wijl zulk een obligatie maar *f* 900 of 930 kost (al naar de leening, tot welke zij behoort). Ware dat denkbaar als het papieren geld niet een geheel andere beteekenis had dan de beloften van den Staat tot betaling van geld?

De grootere waarde, welke in het bovenstaande ge-

¹⁾ Aldus België vóór den oorlog.

²⁾ En dat is het practisch ook bij ons, al is nimmer door den Minister van Financiën gebruik gemaakt van de wet, die hem sedert Augustus 1914 machtigt om het bankpapier oninwisselbaar te verklaren. Wie bankpapier ter inwisseling aanbiedt, krijgt guldens (waarvan het zilver niet veel meer waard is dan een halve goudgulden) of zilverbons, en wie zilverbons ter inwisseling aanbiedt, krijgt bankpapier of guldens. Goud krijgt men nooit en dat is het eenige internationale ruilmiddel; slechts, als men dat krijgt, al is het dan maar, evenals vóór den oorlog, zoodra de buitenlandsche wisselkoers boven pari loopt, kan er van werkelijke inwisselbaarheid, van voldoening van de vordering in het bankbiljet en de zilverbons gegeven, sprake zijn.

val het papieren geld heeft, is eenvoudig het gevolg van het feit, dat men met bankbiljetten op elk oogenblik overal betalen kan wat men koopt, maar dat men dat zelfde niet kan doen met een staatsobligatie of een schatkistpromesse; die stukken moet men eerst in geld omzetten — en veelal in een geringer bedrag aan geld dan er in vermeld staat — als men er iets anders voor koopen wil. Het bankbiljet en de zilverbon zijn geld, de obligatie en de schatkistpromesse zijn een toezegging van geld.

Indien de Nederlandsche Staat tekorten van eenige honderden millioenen op zijn begrooting had, doch steeds Nederlanders of vreemdelingen bereid vond om aan den Staat tegen langlopende betalingsbeloften geld te leenen, dan zoude het Nederlandsche geld daardoor langen tijd geen gevaar loopen iets van zijn koopkracht in te boeten. Als daarentegen de Staat zijn begrooting zoo ingekrompen mocht hebben, dat er geen tekort meer was, maar de Regeering zette daarna het innen der belastingen stop en vond de Nederlandsche Bank bereid om haar jaren achtereen telkens f 700 millioen voor te schieten, op haar beurt het geld daarvoor vindende door de biljettenpers, dan zoude ons geld niettegenstaande de groote inkrimping der staatsuitgaven spoedig zeer sterk in koopkracht dalen.

Nu kan men zeggen: de Regeering zal tot die afkeurenswaardige methode om aan geld te komen tot dekking der staatsuitgaven niet overgaan dan, wanneer zij geen kans meer ziet méér belastingen te heffen en ook niet om het geld op een noemenswaarden termijn anders dan bij de Nederlandsche Bank te leenen; en dit zoude ik grif toestemmen, maar het gaat om de vraag, of geldbederf alléén een gevolg is van verarming, alleen in kan treden als het volksvermogen en de productieve volkskracht verminderd zijn en dit spreek ik ten eerste tegen. Geldbederf kan zich voordoen, al is de Staat alleszins solvabel. En geldbederf kan uitblijven al is het vertrouwen in de solvabiliteit van een Staat niet groot, indien maar gezorgd wordt, dat het geld zich automatisch op waarde kan houden door afvloeiing naar en toestrooming uit het buitenland, gelijk vóór den oorlog in alle beschaafde landen van Europa het geval was. Rusland heeft onder bedorven geld geleden, terwijl het buitenland gaarna aan Rusland geld leende, *mits* de leening maar *niet in binnenlandsch Russisch geld afgesloten behoefde te worden*, doch afgesloten werd in ponden guldens of goudroebels. Rusland heeft destijds van die bereidwilligheid van het buitenland om geld te verstrekken gebruik gemaakt, om zijn binnenlands circulerend geld langzamerhand in orde te brengen, d.w.z. op vaste verhouding tot ponden en goudroebels. Voor dien tijd was Rusland een voorbeeld van een land, welks betalingsbeloften hun volle waarde hadden, terwijl zijn binnenlands circulerend geld bedorven was, d.i. aan koopkracht verloren had. Van het tegenovergestelde, al is het zeer wel denkbaar, is minder gemakkelijk een voorbeeld uit de practijk te geven, omdat het voor de hand ligt in den tegenwoordigen tijd, dat een Regeering, die moeilijk aan geld kan komen, door belastingen (wjl die reeds hoog opgevoerd zijn of het volk arm is) of door leenen (wjl men in de solvabiliteit in het land niet sterk geloofft), spoedig zijn toevlucht zoekt in fabricage van meer geld als middel om de uitgaven te kunnen doen. Men tracht dan den schijn van solvabiliteit te bewaren door de coupons van zijn betalingsbeloften te voldoen; maar de werkelijke solvabiliteit verdwijnt, wjl men betaalt met geld dat voortdurend in koopkracht daalt. (Aldus Duitschland en Oostenrijk, die hun coupons nog betalen).

Natuurlijk houdt ook de waarde van het geld van een land meestal verband met den rijkdom van een land, maar het verband is niet direct. Slecht beheer van het staatsfinanciewezen, opdrijving der uitgaven tegenover de belastingen, die men kan, wil en durft heffen, kan de waarde van het geld veel méér doen

dalen dan de rijkdom en welvaart van het land op zichzelf medebrengen. Maar meestal doet dan het geldbederf er weer het zijne toe, om den rijkdom en welvaart te doen verminderen, omdat geldbederf vermogen verschuift van den eenen burger naar den ander en door beide partijen die verschuiving verschillend wordt opgevat. Hij toch, die de rente van zijn vorderingen, welke hij in geld ontvangt, in koopkracht ziet dalen, tracht zich voorshands niet te bekrimpen, hoopt op beter tijden; de ander daarentegen, die de beteekenis van zijn schulden tegenover zijn bezit en van de rente, die hij te betalen heeft, tegenover zijn productie, ziet verminderen, (en dus rijker wordt) houdt zulks voor winst in zijn bedrijf gemaakt en verteert grootendeels wat feitelijk geen inkomen is, maar vermogen van anderen hem door het geldbederf toegeschoven. Zoo ontstaat per saldo in totaal meer vertering, welke het volk snel naar een geringeren welvaartstoestand voert. Duitschland is hiervan alweer een voorbeeld. Niet de 7 milliard goudmarken aan dollars en goederen (schepen, kolen, mijnen, vee, enz.) aan de overwinnaars uitgeleverd, hebben het Deutsche volk aan den rand van den hongersnood gebracht — het Deutsche volk kreeg vermoedelijk voor een veel grooter bedrag van het buitenland in ruil voor de bijna niets, kostende papiertjes, welke het bij tientallen van millarden wist te doen aannemen, en voorshands behouden, door andere volkeren — maar wél het in bijna alle opzichten lustig verder leven verre boven zijn krachten, in verblind omtrent zijn werkelijke achteruitgang en de oorzaak daarvan, het voortgaan met verteren door de groote massa op bijna denzelfden voet, door een kleinere groep op veel geringeren voet, en door een niet klein aantal op veel hoogereren voet. En zulks terwijl men zich tegelijkertijd veroorloofde veel minder te werken, waar veel harder werken ware noodig geweest voor een gelijke productie als vóór den oorlog, omdat men nu slechter geoutilleerd was en met sterk uitgeputte natuurkrachten zich moest behelpen.

Ik houd Mr. Marchants geldtheorie — met hem — voor zeer eenvoudig, maar tevens voor hoogst onvolledig en onjuist. Niemand zal hem tegenspreken, dat het van belang is voor het op peil houden van de koopkracht van den gulden, dat de productie wordt opgevoerd (mits er niet evenredige toeneming tegenover sta van de vertering). De productie bevorderen, dat is ook: aan de productie niets in den weg leggen, wat haar belemmert, de verteringen verminderen, dat is ook: niets doen wat de vertering bevordert, maar wel wat haar belemmert. Indien een en ander in voldoende mate kan geschieden zonder de volkskracht ook maar tijdelijk te doen teruggaan — en dat zal wel mogelijk zijn — dan wake men tegen dien teruggang; als het niet zonder een tijdelijken teruggang mogelijk is, dan desnoods met een tijdelijken teruggang van de volkskracht. Ook een particulier, die zich in moeilijkheden heeft gebracht door de teekenen des tijds slecht te verstaan, moet wel eens tijdelijk meer werken en minder versterkende middelen nemen dan wenschelijk ware om zijn fysieke en intellectuele krachten op peil te houden, ja te doen toenemen. Hij rekent er dan liever op later de schade in te halen, dan te blijven doorsukkelten met gevaar *op den duur* te hard te zullen moeten werken en te weinig versterking te zullen kunnen opdoen. Ik geloof dat de Nederlandsche natie nog niet ernstig voor dit dilemma staat. Verlenging van den arbeidstijd zal in de meeste gevallen de arbeiders lichamelijk niet schaden, minder verteren zal de meesten, die meer dan het noodige hebben, voorshands ook niet in kracht doen achteruitgaan, vaak het tegendeel. Geringere verzorging, tijdelijk, van hogere cultuurbelangen, zou natuurlijk de opgaande lijn der geestelijke volkskracht tijdelijk in een vlakke, misschien in een lichtelijk dalende doen overgaan. De vraag is, of deze volkskracht hierdoor op den duur erger zou geschaad worden dan door een langdurig gesukkel van de materiele welvaart.

Met den mooien eisch: „wij willen niets dan *blijven stijgen*, materieel en cultureel”, komt er niet wie materieel aan een inzinking lijdt, deels door wereldgebeurtenissen, deels door een poging tot een steile, opwaartsche vlucht, toen het al moeite gekost zoude hebben op dezelfde hoogte te blijven.

Tijdig den werkelijken toestand onder de oogen zien, dat alleen kan voor een scherpe daling behoeden.

De oorzaken van de daling van de koopkracht van het geld zijn zeker vele en zij zijn ingewikkeld. Ook bij hevige ziekte van een mensch zijn er altijd vele subsidiaire oorzaken, die vaak met den dag wisselen. Maar dat is geen reden om minachting te hebben voor de pogingen om de groote oorzaken te trachten uit te vinden en te verklaren en te trachten de midelen aan te wijzen om die oorzaken buiten werking te stellen of te voorkomen. Socrates zeide, dat hij alleen wist, dat hij niets wist. Edele bescheidenheid! Maar hij was daarom bij de groote vragen, die hij besprak niet tevreden met oppervlakkige schijnverklaringen, doch zocht naar de diepere oorzaken der verschijnselen.

ANT. VAN GIJN.

REDELIJKE LOONEN.

De beschouwingen, aan bovenstaand onderwerp door den heer Triebels gewijd in het nummer van de E. S. B. van 15 November l.l., geven mij aanleiding daarover ook iets in het midden te brengen.

Met de stelling van den heer T., dat algemeene definities omtrent redelijke loonen voor de practijk voorshands geen waarde hebben, maar dat de redelijkheid van loonen vergelijkenderwijs moet worden bepaald, ga ik accoord. Dat een goede loonvergelijking echter niet zoo gemakkelijk te maken is en dat daarvoor een betrouwbare, uniform ingerichte statistiek beschikbaar moet zijn, gebaseerd op de werkelijke verdiensten (uur-inkomens), ook dat is mijne meening. Ik heb datzelfde onlangs dan ook nog betoogd in „de Telegraaf” (van 26 Sept. '22) bij een bespreking van de spoorwegloonen en ik heb, voor zoover mij mogelijk, medegewerkt om vergelijkbaar materiaal te verkrijgen door in het jaarverslag van het Gemeentelijk Arbeids-Bureau van Amsterdam cijfers over de uur-inkomens der gemeente-werklieden op te nemen, op gelijke wijze als de Metaalbond die verzamelt.

Uit die cijfers, toevalligerwijs in hetzelfde nummer van E. S. B. besproken als waarin het artikel van den heer T. voorkwam, blijkt, dat de verhouding van het uurinkomen van de gemeentelijke geschoolde arbeiders en dat van de metaalindustrie niet zoo ongunstig is als door den heer T. werd aangenomen; eerstgenoemd inkomen bedroeg nl. niet f 1, maar f 0,94. Blijkt inderdaad op 1 Januari 1923, dat het uurinkomen der geschoolde metaalarbeiders tot f 0,75 zal zijn gedaald, dan is het uurinkomen der gemeentelijke vaklieden dus niet 33 pCt., zooals verondersteld werd, maar 25 pCt. hooger. Zou de loondaling in de metaalindustrie nog verder doorgaan, dan wordt dit percentage natuurlijk in den loop van 1923 weer grooter; echter zal, hoewel de vaste weekloonen der gemeentearbeiders voor het jaar 1923 zijn gegarandeerd geworden, het uurinkomen op 1 Juli waarschijnlijk met 5 cent dalen, indien dan de 48-urige werkweek wordt ingevoerd.

Maar, al is het dan geen 33 pCt., dat het uurinkomen der gemeente-werklieden duurzaam op 25 pCt. of dergelijk hoog percentage boven het uurinkomen in de particuliere bedrijven zou blijven, zal ik zeker niet verdedigen en, naar ik vermoed, zullen de organisaties van de gemeentewerklieden dit evenmin doen. Wat echter in het oog gehouden moet worden is dit, dat evenals de heer T. nu een zekere traagheid tot daling van het overheidsloon constateert, deze traagheid indertijd evenzeer aanwezig was, toen de loonen in het particuliere bedrijf snel stegen. Toenmaals schreef ik (in „Sociale Voorzorg”, Maart 1920):

„In dezen wedloop zullen de arbeiders in openbaren dienst noodwendig al meer en meer de achterblijvers wor-

den. De gemeente zal als werkgeefster immer het meest scrupuleus zijn, de loonsverhoogen aan hare werklieden direct door belasting- en (bij de bedrijven) tariefsverhoogen op de burgerij te verhalen.”

Dit citaat sloeg op de vergelijking van de loonen van de arbeiders in openbaren dienst met die van „het” particuliere bedrijf, een vergelijking, die de heer T. nu ook weer maakt. Ik wees er destijds echter op, dat ook in het particuliere bedrijf groote en hinderlijke loonverschillen bestonden; verschillen niet berustende op meerdere of mindere prestatie of capaciteit, maar die eenvoudig het gevolg waren van een geslaagde loonactie.

„Niettemin blijft het”, zoo schreef ik in datzelfde artikel, „een uit een sociaal oogpunt onzinnige toestand dat — althans tegenwoordig, nu elke loonsverhoging in een meer dan evenredige prijsverhoging op het publiek drukt — een groep werklieden in het een of ander vak een loonsverhoging eigenlijk eerst kan waardeeren zoolang het anderen groepen niet gelukt een daarmee overeenkomstige loonsverhoging te bedingen. De arbeidersklasse geeft zich daarvan nog niet zozeer rekenschap, maar feit is het, dat haar loonstrijd hoofdzakelijk via de werkgevers een onderlinge strijd is: vak tegen vak, bedrijf tegen bedrijf.”¹⁾

Dit leidde mij er toe de vraag op te werpen, een vraag, die de lezing van het artikel van den heer Triebels weer deed oprijzen, of het niet mogelijk zou zijn te komen tot meer gestabiliseerde loonsverhoudingen, een zeker verband te vestigen niet alleen tusschen de loonen in openbaren dienst en die in het particuliere bedrijf, maar ook tusschen de loonen in de particuliere bedrijven onderling. Dit laatste vooral en in de eerste plaats. Want eerst als daarvan wezenlijk sprake is, kan — en dan zal ook spoedig — de door den heer T. aangegeven methode van vergelijking door middel van loonlijnen toepassing vinden.

Thans is dat nog niet wel mogelijk. De heer T. moest nu dus wel volstaan met „eenvoudigheidshalve” aan te nemen, dat de loonlijn van de geschoolde werklieden uit alle of de voornaamste particuliere bedrijven te Amsterdam ongeveer samenviel met de door hem geteekende loonlijn voor de metaalarbeiders. Deze onderstelling is echter wel eenvoudig, maar niet deugdelijk; zij berust niet op de werkelijkheid. De heer T. geeft daarvoor ook zelf al een verklaring:

„Beschouwen wij nu het particuliere loon afzonderlijk”, zoo merkte hij immers even te voren op, „dan zal men de loondaling het eerste waarnemen bij die bedrijven of bedrijfstacken, welke het meest aan de inwerking van internationale economische krachten zijn blootgesteld. Dit is het geval bij die bedrijven, welke op export zijn aangewezen of voor de binnenlandsche markt werken aan artikelen, die aan internationale concurrentie onderhevig zijn. Tot zulk een bedrijfstack behoort o.a. de metaalnijverheid.”

Men gevoelt, dat de organisaties van het overheids-personeel, waarmede in overleg het gemeentebestuur de loonen regelt, nimmer de redelijkheid zullen erkennen, dat hun loonen, die, zooals ik boven opmerkte, in een voor loonsverhoging gunstigen tijd achterbleven, nu juist speciaal zich moeten richten naar de loonen in dien tak van nijverheid, waar de economische krachten het eerst en het hevigst loondaling bevorderden.

Wil de heer T., wat ik hoop dat zal gebeuren, in de door hem aangegeven richting wat bereiken, dan zal hij dus voorloopig de vergelijking met de openbare diensten kunnen laten rusten en zich tot de onderlinge vergelijking van loonen in de diverse particuliere bedrijven bepalen; dan komt de rest van zelf wel.

Er zijn ook al zoo nu en dan pogingen ge-

¹⁾ Tot een gelijkvormige conclusie komt het „Handelsblad” (nummer van 18 November l.l.) bij een beschouwing over een algemeene loondaling: „Werden plotseling alle loonen verlaagd, dan zou de arbeider hier waarschijnlijk slechts zeer weinig van bemerken, daar dan tevens de koopkracht van die loonen zeer spoedig verhoogd zou zijn. Worden echter geleidelijk de loonen verlaagd, dan komen de grootste nadeelen hiervan neer op de hoofden van hen, die het eerst in deze verlaging berusten. Iedere groep, die het oude loonniveau nog eenigen tijd weet te handhaven, doet dit ten koste van die groepen, wier loonen reeds verlaagd zijn.”

daan om tot een beter loonverband te komen. Zoo werd b.v. in het nog geldende collectief contract in de typografie in Nederland, ingegaan in Januari 1920, bepaald, dat wanneer de minimumloon der metaalbewerkeren, bakkers, meubelmakers, kleedermakers, timmerlieden en sigarenmakers zóódanig zijn verhoogd, dat het voor de grootste groep geldende minimumloon in de meeste van die vakken boven het niveau der typografen uitsteekt, dit reden zal kunnen zijn voor een evenredige verhooging van het gecontracteerde minimumloon der typografen.¹⁾

Wordt dit onderlinge verband meer gepreciseerd en in overeenkomsten vastgelegd — zoo noodig door den wetgever gesteund —, dan wordt het overleg tusschen werkgevers- en werknemersorganisaties zeer vergemakkelijkt en zal men spoediger tot resultaten komen. Het gaat dan meer om de hoogte van één norm. Op die hoogte zal de toestand van de exportbedrijven natuurlijk van grooten invloed zijn; deze zullen den toon aangeven, maar de absolute loonhoogte zal toch niet uitsluitend door deze bedrijven kunnen worden bepaald. Zou de toestand in die bedrijven zoo ongunstig zijn, dat zij bij betaling der loonen, welke voor alle andere bedrijven redelijk zijn, niet kunnen werken, dan kan er reden zijn, deze bedrijven, bij wijze van maatregel tot voorkoming van werkloosheid, tijdelijk van overheidswege te hulp te komen, zoodat zij het loonpeil kunnen handhaven. Desgelijks deed ook de Engelsche regering, waardoor het jongste conflict in de mijnen een gezonde oplossing kreeg. Dit is beter dan een rechtstreeksche ondersteuning van werkloze arbeiders.

Wil het particuliere bedrijf op zoodanigen steun in moeilijke tijden rechtmatige aanspraak kunnen maken, dan zal het goed doen, voor normale tijden de zorg voor de werkloze arbeiders op zich te nemen, zooals ik vroeger al eens in dit tijdschrift (nummer van 26 October 1921) aanbeval. De kosten der werkloosheidszorg behoreen als een element van een redelijk loon te worden beschouwd. De gemeente Amsterdam heeft dit al eenige jaren geleden ingezien en haar gemeentelijke arbeidersreserve georganiseerd, welke werkloosheid onder de gemeente-arbeiders zoo goed als geheel uitsluit en die toch economisch werkt; haar kosten bedragen nog niet 1 pCt. van de werkelijke loonuitgaven een cijfer, dat verre achterblijft bij dat voor ziekengeld (3 pCt.), voor vacantie (4,5 pCt.) of voor pensioen (12 pCt.). Ook op deze punten kan naar gelijkheid tusschen particuliere en overheidsbedrijven worden gestreefd. De voorsprong, die de arbeiders in overheidsdienst hier voorloopig hebben, zal echter buiten de loonvergelijking moeten blijven.

De voorzitter van „Centraal Overleg” wijde aan het verkrijgen van een vast loonverband in het particuliere bedrijf nu allereerst zijn krachten. In gemeen overleg met de werklieden-centrales valt hier veel te bereiken, kan door gezonde ordening veel strijd, veel stagnatie en zorg worden voorkomen, kan het vage begrip „redelijk loon” tot realiteit worden gebracht.

Amsterdam, 24 Nov. '22. J. VAN HETTINGA TROMP.

CENTRALISATIE VAN DEN GEHEELEN RIJKSGELDVERZENDINGS- EN SPAARDIENST.

In het nummer van 20 September jl. heeft de heer G. A. Kessler eenige beschouwingen gewijd aan de centralisatie van den postchèque- en girodienst, welke in voorbereiding is. Het uitvoerige naschrift, waarvan de directeur van dien dienst, de heer A. W. Kymmél, bedoeld artikel heeft voorzien, deed mij de hoop koesteren dat, indien de redactie van dit blad misschien nog aan eenige verder strekkende denkbeelden over centralisatie plaatsing zou willen verleen, de desbetreffende autoriteiten wellicht bereid gevonden zouden worden om ook daarover hun oordeel kenbaar te maken.

¹⁾ [Verg. ook pgn. 248, Jaargang 1920 van dit Tijdschrift. — Red.]

De Nederlandsche Staat heeft in hoofdzaak drie diensten, waarmede zij aan de behoeften van het publiek tot verzending en bewaring van gelden tegemoet komt: den dienst der postwissels, den postchèque- en girodienst en den dienst der Rijkspostspaarbank. De beide eerste dienen voor het verzenden, de beide laatste voor het bewaren van gelden.

Het ligt nu voor de hand om de vraag te stellen, of het nuttig en noodig is, dat voor elk van beide functies een tweetal diensten tegelijk en naast elkander in werking is. Daar de postchèque- en girodienst de verzendingsfunctie met de postwissels en de spaarfunctie met de postspaarbank gemeen heeft, kan men de vraag dan natuurlijk ook zoo inkleeden, of het geen aanbeveling zou verdienen om postwissels en postspaarbank radicaal af te schaffen, en den geheelen rijksgeldverzendings- en spaardienst te centraliseeren bij den girodienst.

Wil een dergelijke centralisatie doorgevoerd kunnen worden, dan zal laatstbedoelde instelling op één belangrijk punt wijziging dienen te ondergaan. Bij een algemeen geldverzendingsinstituut kan men namelijk niet verlangen dat allen, die geld over te maken hebben aan een ander, de gironummers van de geadresseerden weten, zooals dit bij den tegenwoordigen rijksgirodienst wordt vereischt. Het kan immers zeer wel mogelijk zijn, dat de geadresseerde in het geheel geen gironummer heeft. Men zou hieraan wel tegemoet kunnen komen door aan alle inwoners van ons land een gironummer te geven, maar voor een goed verloop van den dienst is het noodig, dat slechts zij een rekening openen, die daarin werkelijk een gemak voor hun administratie zien, en dat niet allen noodgedwongen in de boeken worden ingeschreven, die eens een enkele maal een kleine geldzending ontvangen en deze terstond plegen te komen toucheeren; en nog veel minder de tallozen, die nimmer iets met den rijksgeldverzendings- en spaardienst uit te staan hadden, maar met het oog op toekomstige mogelijkheden toch allen terstond geregistreerd zouden moeten worden.

Nu is een girodienst, die aan het publiek het gebruik van gironummers niet voorschrijft, en dan ook geen lijsten van girohouders, die geraadpleegd moeten worden, publiceert, ten onzent wel bekend. Het Girokantoor van Amsterdam heeft dit stelsel van zijn oprichting af gevolgd, en er zal wel geen rekeninghouder zijn, die wenscht dat Amsterdam zich het rijk in dit opzicht tot voorbeeld zal stellen.

Volgens het Amsterdamsche systeem kan men een girobiljet inzenden ten behoeve van een ieder, wien ook, en waar ter wereld ook woonachtig, zonder te vermelden of de geadresseerde al dan niet rekeninghouder van het Girokantoor van Amsterdam is. Dit laatste wordt ten kantore nagegaan. Blijkt bij de behandeling, dat de geadresseerde rekeninghouder is, dan volgt gewone giroering. Is dit laatste niet het geval, en woont de geadresseerde buiten Amsterdam, dan wordt het bedrag hem door het Girokantoor op kosten van den afzender overgemaakt, welke kosten voor het binnenland gewoonlijk tot nihil worden gereduceerd, doordat het gemeente-girokantoor steeds gebruik maakt van den postchèque- en girodienst en van bankgiro. Woont de geadresseerde niet-rekeninghouder te Amsterdam, dan ontvangt hij bericht, dat het hem toegezonden bedrag aan het Girokantoor te zijner beschikking ligt. Tegen overlegging van deze kennisgeving kan hij het bedrag aan het Girokantoor gaan innen, en in zooverre speelt dit stuk dus dezelfde rol als een postwissel. Het bevat echter tevens een formulier, waarbij de geadresseerde kennis geeft, dat hij rekeninghouder van het gemeentelijk Girokantoor wenscht te worden, en wanneer hij dit stuk ondertekent, en het ongefrankeerd in een van de vele gemeentelijke girobussen doet, dan wordt hij terstond als rekeninghouder ingeschreven en ontvangt hij tegelijk met een (gratis verstrekt) giroboekje een ken-

nisgeving, dat het bewuste bedrag als eerste storting op zijn rekening is geboekt.

De postgirodienst zou nu dit Amsterdamsche stelsel in hoofdzaak moeten overnemen.

Dat de werkzaamheden van den rijksgirodienst daarvoor moeilijker worden, is wel aanstonds duidelijk, maar als voordeel staat daar dan ook tegenover, dat de dienst der postwissels en die der postchèques geheel buiten werking zou kunnen worden gesteld.

Zooals de zaken op het oogenblik geregeld zijn kunnen geldverzendingen door de rijksdiensten het best geschieden op de volgende wijze:

1. De rekeninghouder betaalt aan den rekeninghouder per girobiljet.

2. De rekeninghouder betaalt aan den niet-rekeninghouder per postchèque.

3. De niet-rekeninghouder betaalt aan den rekeninghouder per stortingsbewijs.

4. De niet-rekeninghouder betaalt aan den niet-rekeninghouder per postwissel.

Een eerste gevolg van deze ingewikkelde regeling is, dat het publiek de beste wijze van geldverzending voor de diverse gevallen niet voldoende kent, en daardoor door den Staat dikwijls slecht en onbillijk wordt bediend. Groote financieele instellingen, die toch wel alle een postgironummer hebben, ontvangen nog dagelijks postwissels, waaraan een gulden of meer voor porto is besteed, terwijl de verzending per stortingsbewijs voor een stuiver had kunnen plaats hebben. Men kan nu wel zeggen, dat dit meerdere porto een in deze tijden broodnodige extra bate voor het rijk is, maar het gaat toch niet aan, dat het rijk den dienst, dien het aan den één voor een stuiver bewijst, door den ander, die op dit gebied niet zoo goed op de hoogte is, zonder de minste aanleiding met een gulden laat betalen.

Een tweede gevolg van de bestaande regeling is, dat de ten gerieve van de rekeninghouders ingestelde postchèques den geheelen postchèque- en girodienst bij de niet-rekeninghouders geducht impopulair maken. De zwaarigheid schuilt hierin, dat het gewone publiek niet bekend is met het advies-systeem, en herhaaldelijk vruchteloos tracht de chèque te innen, voordat het advies van uitbetaling op het betrokken postkantoor is ontvangen. Die ontvangst wordt niet zelden vertraagd, doordat velen hun chèques, die immers aan toonder, en niet aan order zijn gesteld, onaangeteekend verzenden, maar dan het advies eerst posten, nadat zij hebben vernomen, dat de chèque den geadresseerde in goede orde heeft bereikt. Men zou de reden voor deze vertraging kunnen wegnemen door de mogelijkheid te openen om de chèques niet alleen aan toonder, maar ook aan order te stellen, doch ik herinner mij op een voorstel in dien geest aan den vroegeren directeur van den postchèque- en girodienst onder meer ten antwoord te hebben ontvangen, dat men het gebruik van postchèques voor geadresseerde niet-rekeninghouders niet al te gemakkelijk moest maken, daar men dan voor hen een prikkel wegnam om zich als rekeninghouder op te geven. Het publiek zou dus geen ongelijk hebben, als het de postchèques met den naam van pestchèques bestempelde. Dat dit woord de stemming van sommigen niet onjuist weergeeft, blijkt wel uit de speciale advertentie, waarbij de uitgever van het Maandblad voor het Boekhouden in elk nummer opnieuw uitdrukkelijk verzoekt, om geldverzendingen te zijnen behoeve nimmer per postchèque, maar steeds per postwissel of per aangeteekenden brief te doen plaats vinden.

Aan den eenen kant laat men dus het publiek op de postkantoren rustig dure postwissels verzenden aan rekeninghouders, in plaats van het juist hierdoor duidelijke affiches en door het beschikbaar stellen van een lijst van rekeninghouders met de voordeelen van den postchèque- en girodienst vertrouwd te maken; aan den eenen kant ook neemt men het publiek voortdurend tegen zich in, door het te noodzaken de voor niet-rekeninghouders meestal onaange-

name postchèques in ontvangst te nemen; en aan den anderen kant geeft men voortdurend handen vol geld uit aan advertenties in alle mogelijke bladen, om het publiek toch maar op de voordeelen van den postchèque- en girodienst opmerkzaam te maken.

Bij het boven door mij aangegeven vereenvoudigde stelsel komt deze tegenstrijdigheid vanzelf te vervallen. Van postwissels en postchèques is dan geen sprake meer; allen, die door middel van het rijk en zonder gebruik te maken van aangeteekende brieven geld te verzenden of te ontvangen hebben, komen daarbij vanzelf op een aangename wijze met den rijksgirodienst in aanraking, en iedere geldverzending en iedere geldontvangst door niet-rekeninghouders is dan automatisch een reclame voor aansluiting bij den girodienst. Alle kosten voor reclame-advertenties zouden dan evenzeer komen te vervallen als de kosten van het drukken van lijsten van rekeninghouders.

De vier verschillende betalingsgevallen van zoeven worden in dit stelsel tot twee teruggebracht, namelijk:

1 en 2. De rekeninghouder betaalt aan den rekeninghouder en aan den niet-rekeninghouder op volkomen dezelfde wijze met een girobiljet. Hij behoeft niet te weten, of de geadresseerde al dan niet aangesloten is.

3 en 4. De niet-rekeninghouder betaalt aan den rekeninghouder en aan den niet-rekeninghouder op volkomen dezelfde wijze met een stortingsbewijs. Hij behoeft niet te weten, of de geadresseerde al dan niet aangesloten is.

Men kan hierbij de stortingsbewijzen zelfs nog vervangen door girobiljetten van het postkantoor van storting, zoodat men voor den geheelen dienst slechts één soort van formulier noodig heeft. Er zouden dan blanco girobiljetten verkrijgbaar dienen te worden gesteld. De niet-rekeninghouder A in de gemeente X, die geld wil verzenden aan den persoon B in de gemeente Y, zou dan aan het postkantoor te X in plaats van den tegenwoordigen postwissel of het tegenwoordige stortingsbewijs een girobiljet moeten aanbieden, waarbij de directeur van het postkantoor verklaart te gireeren aan B te Y het op het biljet vermelde bedrag. A stort het geld en ontvangt daarvoor reçu. Het girobiljet gaat naar den gecentraliseerden rijksgirodienst, die nagaat of de geadresseerde B al dan niet rekeninghouder is. Blijkt dit wel het geval, dan wordt het biljet op de gewone wijze behandeld. Is de geadresseerde B echter geen rekeninghouder, dan wordt het bedrag gegireerd naar de rekening van het postkantoor te Y, die aan B de bovengenoemde kennisgeving zendt, dat het bedrag ten postkantore te zijner beschikking is.

Deze wijze van betaling per storting door middel van een girobiljet is reeds bij het Girokantoor van Amsterdam in zwang. Er zijn in alle deelen van de stad winkeliers, die zich bereid hebben verklaard om door middel van een bord duidelijk kenbaar te maken, dat zij storting voor het Girokantoor in ontvangst nemen, en men koopt hier voor zijn storting als het ware een girobiljet, waarmede de winkelier-agent door intermediair van zijn eigen rekening, maar onder vermelding van de werkelijke herkomst van het bedrag, betalingen verricht aan ieder dien men maar wil. Ten aanzien van het accepteren van stortingenvullen zij dus voor den gemeentelijken girodienst de rol, die boven aan de postkantoren is toegedacht.

Misschien zal iemand de opmerking maken, dat er in het bovenstaande wel wat al te korte metten gemaakt is met de postchèques, daar deze toch niet alleen voor geldverzendingen, maar ook voor het doen van contante betalingen dienen, en als toonderpapier ook een ander karakter hebben dan postwissels en girobiljetten.

Wanneer men er echter inderdaad toe overging om het gebruik van girobiljetten ook toelaatbaar te stellen voor het overmaken van gelden aan niet-rekeninghouders, en wanneer wij in verband met de door den

heer Kessler besproken centralisatie reeds binnenkort te wachten hebben, dat de adviezen van alle chèques eerst naar het hoofdkantoor te 's Gravenhage moeten worden opgezonden al eer de uitbetaling kan plaats vinden, dan komt het voor den niet-rekeninghouder vrijwel op hetzelfde neer, of hij bij wijze van contante betaling een girobiljet of een chèque ontvangt. Het girobiljet zou hij in zijn geheel moeten posten, om dan te wachten, totdat het postkantoor ter plaatse hem bericht, dat het geld aldaar te zijner beschikking ligt. Van de chèque zou hij het advies moeten posten, of, als het hem zelf niet ter hand is gesteld, moeten hopen, dat zijn debiteur dit tijdig post, om dan van tijd tot tijd eens bij het postkantoor te gaan informeren, of het advies aldaar reeds is aangekomen, zoodat het geld hem kan worden uitbetaald.

Een verschil is alleen nog maar, dat men bij het girobiljet geen bewijsstuk in handen houdt, en bij de chèque wèl, maar dit zou desnoods te ondervangen zijn doordat men de girobiljetten nog van een extra strook voorzagt, die met het biljet mede ingevuld en geteekend kon worden, en door dengene, die het stuk in ontvangst neemt (zooals vroeger een chèque), ingehouden kan worden, als hij het overige gedeelte van het biljet in de brievenbus doet. Dat het gebruik van girobiljetten inplaats van chèques geen bezwaren oplevert, blijkt weer uit het feit, dat het Girokantoor van Amsterdam op deze wijze werkt. Wie bij het doen van inkoop in Amsterdamsche winkels van zijn gemeentelijke girorekening gebruik maakt, kan overal met girobiljetten terecht. Deze zijn zoo ingericht, dat zij naar keuze van den geadresseerde kunnen dienen voor overschrijving of voor inning van contanten, en dus ook voor opneming van contanten door den rekeninghouder zelf.

De vorige directeur van den postchèque- en girodienst hechtte veel waarde aan de omstandigheid, dat de chèques toonderpapier waren. Uit een daarover gevoerde correspondentie bleek mij zijn verwachting, dat de chèques, alvorens ingewisseld te worden, eenigen tijd in circulatie zouden blijven en aldus de rol van betaalmiddel zouden vervullen. Ik kan mij moeilijk voorstellen, dat een noemenswaardig aantal personen chèques uit de tweede hand in betaling zal aannemen met de daaraan verbonden kwade kans het stuk op hun beurt slechts door een gang naar het postkantoor kwijt te kunnen raken, of met de kans moeilijkheden te loopen door het niet of niet tijdig inzenden van het advies. Wie een chèque uit de eerste hand ontvangt, kan haar door zijn relatie met den afgever dikwijls niet weigeren, doch wie een chèque uit de tweede hand krijgt aangeboden heeft in zijn onbekendheid met den afgever altijd een kostelijk excuus om zich voor het accepteren van een zoo ongewenscht betaalmiddel te verontschuldigen.

Alles te zamen genomen geloof ik, dat niemand het verdwijnen van postchèques en postwissels zal behoeven te betreuren, en dat een algemeen stelsel van rijks-geldverzending, dat inplaats van met vier verschillende formulieren slechts werkt met stortingsbewijzen en girobiljetten, of liever nog met girobiljetten alleen, het publiek ten zeerste zou gerieven, en er daardoor ook bijzonder veel toe zou bijdragen om den rijksgirodienst nog meer populair te maken dan deze thans reeds is.

Een van de groote belangen, die het rijk bij een toename van die populariteit heeft, is gelegen in de omstandigheid, dat daardoor steeds meer gelden aan den rijksgirodienst ter bewaring zullen worden toevertrouwd. En zoo komen wij dan ten slotte vanzelf tot de vraag, of het voor den staat voordeelig kan zijn om er twee geheel gescheiden geldbewaringsinstituten naast elkaar op na te houden, namelijk den rijksgirodienst en de rijkspostspaarbank.

Moet de staat een dubbel stel gebouwen, een dubbel stel ambtenaren, een dubbel stel administraties blijven bekostigen, uitsluitend om den één gelegenheid te geven zijn geld te doen bewaren tegen 2, en

den ander tegen 2,64 ten honderd? Om voor den één de af- en bijschrijvingen te constateeren op papiertjes, die los worden toegezonden, en voor den ander op strookjes, die door den postambtenaar stevig in een boekje worden vastgeplakt?

Er zullen voor het gescheiden voortbestaan van beide diensten wel eenige argumenten aan te voeren zijn. Zoo valt bijvoorbeeld niet te ontkennen, dat het systeem van boekjes meer op den spaarzin werkt dan het systeem van losse papiertjes. De kleine man, die den girodienst nooit voor geldzendingen noodig heeft, en er uitsluitend een spaarbank in ziet, heeft aan de stukken, die hij thans bij inlagen en terugbetalingen ontvangt, veel te weinig houvast. Maar men zou zoo noodig voor hen, die dit verlangen, afzonderlijke spaarrekeningen kunnen openen, die buiten het eigenlijke giroverkeer worden gehouden, en waarop alleen inlagen en terugbetalingen mogen plaats vinden, indien bij de aanbidding van de voor den gewonen girodienst benodigde stukken tevens een door den girodienst verkrijgbaar te stellen boekje wordt overgelegd, waarin de inlagen en terugbetalingen worden aangeteekend op de wijze, waarop dit thans in de spaarbankboekjes geschiedt.

Zoo zullen ook eventueele andere bezwaren, welke men tegen een vereeniging van rijkspostspaarbank en rijksgirodienst mocht bedenken, wel ondervangen kunnen worden. En als dit niet geheel het geval blijkt, dan zullen zij toch zeker niet opwegen tegen de groote voordeelen, welke de vereeniging van den postwisseldienst, den postchèque- en girodienst en de rijkspostspaarbank tot één algemeenen rijks-spaar- en girodienst zullen opleveren. Die voordeelen schijnen mij toe vooreerst te bestaan in een rechtstreeksche besparing op de totale kosten, en vervolgens in het vereenvoudigen en veraangenamen van den geheelen dienst voor het publiek; dit laatste zal dan veroorzaken, dat de stroom van nieuwe rekeninghouders sneller gaat wassen, zonder dat er onkosten voor reclamadoeleinden worden gemaakt, en dat er een sterkere toename komt in de deposito's, waarover het Rijk de beschikking krijgt.

Wanneer ik mij als leek van deze voordeelen een te groote voorstelling mocht maken, dan sta ik daarin stellig niet alleen, en als bevoegde autoriteiten hun meening over bovenstaande denkbeelden, die ongetwijfeld reeds bij velen uit het publiek zijn opgekomen, kenbaar willen maken, dan zal het hun niet ontbreken aan waardeering voor hun moeite en aan belangstelling voor hun beschouwingen.

M. VAN HAAFTEN.

* * *

De zaak, welke de heer van Haften behandelt, centralisatie van den geheelen Rijks-geldverzending- en spaardienst, is ongetwijfeld waard voor het publiek nader behandeld te worden. In het gezicht van de centralisatie van den girodienst kan aan andere ingrijpende veranderingen in het systeem evenwel moeilijk worden gedacht. Het is van het hoogste belang, dat bij de verandering van het stelsel de bijna 80.000 rekeninghouders ononderbroken de beschikking over hun saldo behouden en dat vereischt inspanning van alle krachten. Heeft de centralisatie eenmaal haar beslag gekregen en is de administratie op het nieuwe systeem ingegroeid, dan wil ik gaarne op het onderwerp terugkomen en mijn denkbeelden daarover kenbaar maken. Ik zal mij daarom thans beperken tot enkele korte aantekeningen.

Samenvoeging van postspaarbank en girodienst is destijds bij de voorbereiding van het wetsontwerp, dat tot invoering van den girodienst heeft geleid, reeds overwogen. De toenmalige Regeering heeft gemeend aan eene gesplitste dienstuitvoering de voorkeur te moeten geven, omdat de girodienst met de bewaring en het rentegevend maken van spaargelden niet in direct verband staat, daar de girodienst een ander doel beoogt dan het bevorderen van sparen. De Staten-Generaal hebben zich daarmede vereenigd.

Afschaffing van den postwisseldienst en overbrenging van het werk bij den girodienst, heeft naar mijne persoonlijke meening veel aantrekkelijks door de vereenvoudiging in het gebruik der formulieren. Bij invoering van den girodienst was die overbrenging evenwel niet mogelijk, omdat de nieuwe dienst eerst moest ingroeien. De postwisseldienst zou dan vanzelf slinken en zoo langs natuurlijken weg worden gegaan in de richting, welke de heer van Haaften wenscht. De vraag of thans die natuurlijke ontwikkeling moet worden geforceerd meen ik wegens de ongeschiktheid van het tijdstip voorloopig ontkennend te moeten beantwoorden. Men spanne bovendien de verwachting omtrent de bezuiniging niet al te hoog, omdat de bedoelde overbrenging een zeer groote uitbreiding van het giropersoneel ten gevolge zou hebben. Immers tot op zekere hoogte kan gesproken worden van eene verplaatsing van werk. En van eene vermeerdering in zooverre als van alle opdrachten tot betaling, dus wat tegenwoordig zijn *alle* stortingen, *alle* overschrijvingen, *alle* chèques en *alle* postwissels, ten girokantore zou moeten worden nagegaan, of de begunstigde al dan niet rekeninghouder is. Ik denk daar niet gering over.

Het doet mij ten slotte genoegen, dat de heer van Haaften in het algemeen niets dan goeds van den girodienst heeft te zeggen. Eene uitzondering hierop maakt hetgeen hij mededeelt over de postchèques, die, moet men hem gelooven, bij het publiek niet in een al te goed blaadje staan. Hij schrijft dit onder meer toe aan de omstandigheid, dat dikwijls het advies tot uitbetaling niet aanwezig is en meent dat hierin al veel zou zijn verbeterd, als de chèque ook aan order kon worden gesteld.

De centralisatie biedt ook op dit punt de gelegenheid deze verandering, welke door velen gewenscht wordt aan te brengen, welke gelegenheid hoogstwaarschijnlijk door de Regeering niet ongebruikt zal worden gelaten.

A. W. KYMELL.

LONDENSCHER CORRESPONDENTIE.

De Labour Party en het nieuwe Parlement; het Kabinet en het schadevergoedingsvraagstuk; Mr. Crammond en Mr. Goudenough over dit onderwerp; de betalingsbalans over 1922.

Onze Londensche correspondent schrijft ons d.d. 25 Nov. 1922:

The new Parliament has met and it is already possible to see that it will be a very different affair to the last one. The Speech from the Throne was certainly almost colourless; the Government would review again the remedies for unemployment undertaken by the last Government; there would be legislation in connection with the loan to Austria: the Irish Bill would go through in the short term contemplated before the House adjourns. But the interest does not lie in this very modest début, but in the changes in the Labour Party. The left wing has already scored a great point by getting Mr. Ramsay MacDonald elected as Chairman of the Party, whilst the Party itself has been recognised as the Official Opposition. By both of these events the prestige of the party in the country has risen, in spite of the obvious attempts of the right press to play off the trade-union element against the intellectuals. Mr. MacDonald is an old hand at the Parliamentary game: a great orator and an educated man, he will form an admirable leader, and will be able to hold his own left wing followers in much closer order than would have been the case had the party leadership been retained in the hands of Mr. Clynes. But the party has yet to be tested in the rough and tumble of parliamentary life: it has begun with a greater stock of credit and a much better representation than was the case before, but there are dangers ahead. There has been something of a

tendency among the new-comers in the House to rebel at parliamentary usage and custom and to regard the whole institution as rather played out. It is impossible not to recognise, however, the very real spirit of devotion to an ideal which inspires the Scottish Labour members: they evidently recognise that they have a great volume of public feeling behind them in their constituencies, and they are determined to effect changes in the national life. Their hopes are likely to be disappointed, but at any rate, they will restore life to the House of Commons, and in this way revive a real political life in the country.

Mr. Bonar Law has begun by adhering to his refusal to meet the deputation from the unemployed who have been marching up to London, on the ground that he intends to leave each Department to settle its own affairs in the first instance. It is impossible for the Premier to deal with everything himself, and he does not intend to try. His case is a strong one, but it is weakened by the fact that he has consented to receive a deputation from the Miners Federation: if one, why not the other? The official Labour amendment to the Address deals with unemployment: it is a good card to play, since it gives an opportunity to deal at large with the whole foreign policy of the Government, especially in regard to the matter of Reparations. It is clear from a little noticed passage of arms in the House yesterday, that the official policy of dealing with the problem of unemployment is to extend the facilities given under previous acts to guarantee capital: the late Government desired to extend the limit from £25 mills. to £50 mills., and this the new government apparently intends to carry out. Meanwhile, we should like to know more of the attitude of the new Premier to the Reparations Issue: a day has been promised for the discussion of this matter, and the Independent Liberals intend to raise the question of inter-Allied debt in debate, but of Mr. Law's views we know nothing. Yet there is very little time before the Brussels Conference, if it is to meet at the time originally fixed: and there are already rumours that the Government has given way to the French policy in order to get French support against the Turk. If this is really so, things look blacker than they have done for some time, for the City has been hoping that something would come out of all the talk about stabilisation. Of course, if any loan raised for this purpose is to be seized by the French, as M. Poincaré seems to threaten, we may as well give the whole matter up at once.

Meanwhile, two more speeches have been made by City men on this issue. Mr. Crammond of the British Shareholders Trust, has been pleading for a cutting down of the Reparations Bill to £1,000,000,000. In order to give Germany time to get her finances in order, there is to be an international loan of £200,000,000 to be guaranteed by the Allies. The usual plea is made for the cancellation of the French debt, but the speech shows an advance in that it also demands the withdrawal of the Armies of Occupation. Mr. Crammond also gives an estimate of the Balance of Indebtedness for the year which may interest your readers.

On the Credit side:		Mill. £
Exports	720
Re-Exports	100
Excess of Bullion Exports	10
Interest	150
Shipping	90
Commissions	50
Foreign capital invested here	50
		£ 1170
On the Debit side:		Mill. £
Imports	950
Invisible Imports:		
Capital Invested abroad	150
Interest on foreign held capital here	65
		£ 1165

The net effect is, as he says, that after meeting all current engagements this country will be in the position of increasing our foreign investments by some £100 millions, Mr. Crammond thinks that we shall not get back to our former state of prosperity unless we so organise our economic position as to be able to invest some £300 millions a year abroad, as we used to do.

Mr. Goodenough, of Barclay's Bank has been speaking on the Reparations question. He accepts the inevitability of devaluation in Germany, and points to the fact that a parity value of considerably above the present exchange rates would be economically possible, and yet leave the German Government in a position to increase the volume of currency to provide for trade purposes or to meet the present emergency.

Stabilisation is the immediate requirement, and for this the balancing of the Budget is the first condition. There is to be a Committee of Supervision, to be appointed with the assent of the German Government. The length of a moratorium is to depend on the German Government satisfying this Committee, and, further, the amount of the reparations debt is not to be altered for the time being. Any alterations in the total are to be deferred until the new Supervising Committee has made suggestions to this effect. On other subjects there is very little to say.

The Government has so far recognised its obligations to the depositors in McGrigor's Bank as to come to their assistance to the extent of 10/- in the pound, though this measure of relief does not apply to those of the depositors who had not Army affiliations.

The trade position remains substantially unchanged: news from the heavy iron and steel districts is better, but against this must be set the renewed weakness in the cotton districts. In the woollen trade, much satisfaction has been caused by the news that the Americans are bidding for the medium wools, the price of which has not been in line with the fine wools. The Democratic victories in the United States have naturally roused much interest here: though it is impossible to hope that the tariff will be altered for some time to come.

AANTEKENINGEN.

De Nationale Bank van Oostenrijk. — Dr. Karl Mautner te Weenen schrijft ons: ¹⁾

Gelijk bekend hebben verschillende factoren, laatstelijk de overeenkomst te Genève, het tot stand komen der Nationale Bank vertraagd. De volksvertegenwoordiging van Duitsch-Oostenrijk heeft thans echter op 14 November jl. de statuten definitief goedgekeurd.

De nieuwe bepalingen vertoonen belangrijke afwijkingen van het oorspronkelijke ontwerp van Juli 1922, hetgeen hoofdzakelijk een gevolg is van den invloed van buitenlandsche bankinstellingen en de delegatie van den Volkenbond.

Het aandeelenkapitaal bedraagt slechts 30 miljoen goudkronen en niet zoals aanvankelijk het plan was 100 miljoen Zwitsersche francs. De financiële commissie van den Volkenbond achtte een bedrag van 30 miljoen, gezien de grootte en het economisch leven van Duitsch-Oostenrijk, toereikend. Dit inzicht werd door vele Duitsch-Oostenrijksche theoretici en practici gedeeld, evenals de meening, dat een te groot aandeelenkapitaal moeilijk rendabel gemaakt kan worden. Immers dit heeft tengevolge dat de bankdirectie zich wellicht genoodzaakt kan zien transacties te financieren, welke voor een centrale bank niet solide genoeg zijn.

In overeenstemming met het advies van de finan-

cieele commissie van den Volkenbond ¹⁾ vervalt de oorspronkelijk gedachte staatsgarantie voor de on-aantastbaarheid van het aandeelenkapitaal en het dividend.

De bank moet zich constitueeren, zodra het kapitaal volteekend en voor de helft gestort is. Binnen 6 maanden na de constitueering moet de rest van het kapitaal worden gestort.

De bepalingen betreffende het opperste bestuurscollege van de bank, den „Generalrat" hebben tamelijk verstrekkende veranderingen ondergaan. Het aantal leden buiten den president werd verminderd tot 13. Zij worden allen door de algemeene vergadering gekozen, zoodat het recht van de regeering om een deel der leden van den „Generalrat" te benoemen, vervallen is. Hierin komt ten duidelijkste het streven om den invloed van den staat uit te sluiten tot uiting, hetwelk in 't bijzonder de wensch was van de buitenlandsche banken. Hun wensch evenwel om ieder een stem in den „Generalrat" te verkrijgen, een aanspraak, die door alle politieke partijen uit overwegingen van eigenwaarde werd bestreden en door de Duitsch-Oostenrijksche banken werd gekenmerkt als een eenzijdige bevoorrechtiging der buitenlandsche banken, is niet vervuld.

Om „Ueberfremdung" te voorkomen heeft men bepaald dat hoogstens 4 buitenlanders lid van den „Generalrat" mogen zijn. Deze bepaling kan evenwel zeer gemakkelijk ontboden worden door de keuze van Oostenrijkers, die hun instructies uit het buitenland ontvangen.

Nieuw is ook de bepaling dat hoogstens 4 leden van den „Generalrat" zitting mogen hebben in het bestuur van een andere bank. Hierdoor wil men vermijden, dat de politiek der centrale bank in te sterke mate beheerscht wordt door de belangen der particuliere instellingen. In den „Generalrat" moet steeds een vertegenwoordiger van de industrie, den handel, de nijverheid, den landbouw, de arbeiders en de spaarbanken zitting hebben.

De Regeering heeft dus op den gang van zaken van de bank alleen daardoor invloed, dat zij het recht heeft den president van den „Generalrat" te benoemen. Terwijl deze echter volgens het eerste statutenontwerp een algemeen recht van veto ten opzichte van de besluiten van den „Generalrat" had, werd dit recht bij de nieuwe regeling tot slechts enkele gevallen beperkt. Overigens neemt de „Generalrat" zijn besluiten bij meerderheid van stemmen.

Het eerste statutenontwerp werd het meest ingrijpend veranderd wat betreft het dekkingssysteem der bankbiljetten en het verbod om den staat practisch ongedekt crediet te verschaffen.

Voordat de bankbiljetten zullen kunnen worden ingewisseld tegen metaal en na dit tijdstip, zullen verschillende dekkingssystemen gelden. Voor dit tijdstip moet de bank n.l. te allen tijde 25 miljoen goudkronen hebben uitstaan in de voornaamste bankplaatsen van Europa en Amerika. Slechts wanneer 8 „Generalräte" hiertoe besluiten mag bovenstaand bedrag worden verminderd, doch ten opzichte van een dergelijk besluit mag de President zijn reeds te voren genoemd recht van veto uitoefenen.

De verplichting om bijna het geheele kapitaal van de bank in het buitenland te houden is een concessie aan de wenschen van de buitenlandsche banken. Deze hadden zelfs gewenscht dat het geheele kapitaal in het buitenland zou blijven en dat het slechts bij eenstemmig besluit van den „Generalrat" naar Duitsch-Oostenrijk zou mogen worden overgebracht. De ware oorzaak van dezen wensch was wellicht de overweging dat, indien noodig, het kapitaal van de bank gemakkelijker in beslag kan worden genomen, wanneer het in het buitenland gehouden wordt, dan wanneer het zich in het binnenland bevindt. Officieus werd evenwel verklaard, dat het van belang zou zijn voor

¹⁾ Verg. pag. 778 en 946 van dezen jaargang.

¹⁾ Zie pag. 963 van dezen jaargang.

het aanzien en het crediet van de bank, indien aan dezen wensch werd voldaan. Deze officieuze meening is evenwel nooit bevestigd.

Afgezien daarvan, dat steeds 25 miljoen goudkronen in het buitenland moeten verblijven, moet de biljettencirculatie als volgt door den metaalvoorraad der bank gedekt zijn:

In de eerste 5 jaren voor 20 pCt.	
„ „ tweede 5 „ „ 24 „	
„ „ derde 5 „ „ 28 „	
daarna „ „ 33½ „	

Hierbij valt op te merken, dat niet alleen de eigenlijke biljettencirculatie maar ook alle andere direct opeisbare schulden op deze wijze door metaal moeten zijn gedekt. Deze verplichting boet evenwel een gedeelte van haar beteekenis in, doordat van de direct opeisbare schulden een bedrag gelijk aan het voorschot van de bank aan den staat niet in metaal behoeft te zijn gedekt. Dit voorschot omvat de schatkistbiljetten, welke zich tot dusverre in het bezit van de Oostenrijksch-Hongaarsche bank bevinden en die door de nieuwe bank moeten worden overgenomen. Volgens de laatste balans van de Oostenrijksch-Hongaarsche bank (van 7 November 1922) is het bedrag dezer schatkistbiljetten ongeveer 1400 milliard kronen. Het totaal bedrag voor welks dekking de bank eigenlijk moest zorgen bedroeg op genoemden datum ongeveer 3158 milliard, waarvan dus ongeveer 44 pCt. van metaaldekking wordt vrijgesteld. Achter deze 1400 milliard schatkistbiljetten staat evenwel hoogstens het zeer geringe crediet van den staat en staan in geen geval eenige reële waarden.

Bij den voor dekking dienenden metaalvoorraad worden ook vreemde valuta's en wissels opgeteld. In dit opzicht heeft men echter het oorspronkelijk ontwerp verbeterd. Thans mogen alleen die valuta's en wissels als dekking worden gebruikt, „die niet onderhevig zijn aan buitengewone koersschommelingen”. Hierdoor — en door andere middelen — wil men o.a. de stabiliteit van de waarde der biljetten, welke immers met die der dekking ten nauwste verband houdt, bevorderen.

Deze nieuwe bepaling is te belangrijker, daar de Nationale Bank van Oostenrijk steeds in de eerste plaats de beschikking zal hebben over valuta's en wissels van de omgelegen landen, wier betaalmiddel op eenige kleine uitzonderingen na juist aan bijzonder groote waardeveranderingen onderhevig is.

De waarde van vreemde betaalmiddelen en wissels zal aan het eind van ieder jaar op grond van den gemiddelden koers van het laatste halfjaar worden vastgesteld.

Naast de dekking door metaal, valuta's en wissels moet de dekking bestaan uit overeenkomstig de statuten gediscoteerde wissels.

Nadat de bankbiljetten tegen metaal kunnen worden ingewisseld mogen de gezamenlijke verplichtingen van de bank hoogstens het drievoud van den metaalvoorraad bedragen; normaliter moet de dekking zelfs 40 pCt. bedragen. Bereikt men dit laatste percentage niet, dan moet de bank een bij dalende dekking progressief stijgende biljettenbelasting betalen. Het oorspronkelijke belastingvrije contingent van 500 milliard is bij de herziening van het statuut geschrapt.

Om de soliditeit van de uit te geven biljetten te verhoogen werd thans ook bepaald, dat noch de staat noch de districten of gemeenten bij de bank voorschotten mogen opnemen, indien zij niet de tegenwaarde der verkregen bankbiljetten in goud of wissels verstrekken. In het oorspronkelijk statutenontwerp had men een dergelijke bepaling slechts voor den staat gemaakt, zoodat men de mogelijkheid van uitgifte van ongedekte biljetten niet geheel uit de wereld had geholpen.

Het blijkt nergens, wanneer de bank beginnen moet haar biljetten tegen metaal in te wisselen. Bij de

wet wordt alleen bepaald, dat men hiertoe moet overgaan, wanneer de schuld van den staat aan de bank zal zijn verminderd tot 30 miljoen goudkronen en een nieuwe wettige verhouding van munteenheid tot muntmetaal wordt vastgesteld. Onder de huidige omstandigheden vertegenwoordigen 30 miljoen goudkronen ongeveer 450 milliard papierkronen, terwijl op het oogenblik de staatsschuld aan de bank ongeveer 1400 milliard papierkronen bedraagt.

Het biljettenprivilege der bank loopt tot eind 1942.

Over het algemeen mag men wel zeggen dat het nieuwe statuut grooter soliditeit waarborgt dan het oorspronkelijke en dat het ook de mogelijkheid beperkt, dat de bank een instrument wordt van de financieele politiek van het rijk.

Dr. KARL MAUTNER.

OVERZICHT VAN TIJDSCHRIFTEN.

Sociale Voorzorg. — Amsterdam, September 1922.

Prof. Dr. J. A. Veraart, Economische wetenschap en sociale politiek; Dr. Ir. J. van Hettinga Tromp, De werkloosheidsverzekering in nood; Prof. Dr. A. van Gijn, Internationale regeling van arbeidsvoorwaarden; H. Ch. G. J. van der Mandere, Wettelijke regeling van bemiddeling in of beslechting van arbeidsgeschillen (slot).

Bank-Archiv. — Berlijn, 1 September 1922.

Dr. Reichardt, Zum Gesetz über den Verkehr mit ausländischen Zahlungsmitteln vom 2. Februar 1922; Dr. R. Hauser, Industrie-Finanzierung; Dr. W. Koepel, Die Novelle zum Körperschaftssteuergesetz vom 8. April 1922; Prof. Dr. R. Liefmann, Zum 100 jährigen Jubiläum der Société Générale de Belgique; Dr. Petrich, Valutazinsschulden und ihre Erstattungsfähigkeit nach dem Reichsausgleichsgesetz; Dr. Bernichen, Die Bezugsrechtssteuer; B. Wolff, Die Talonsteuer auf Gewinnanteilscheinbogen.

Idem. — Berlijn, 15 September 1922.

M. Schiff, Gefahren des Handels in ausländischen Noten; Dr. J. Breit, Neues zum Verrechnungsscheck; Polster, Die Eintragung von Sicherungshöchsthypotheken für Firmenkredite; Dr. Joh. Rosentreter, Oesterreich-Ungarische Vorkriegsanleihen.

Geographical Journal. — Londen, October 1922.

H. L. Shuttleworth, Border countries of the Punjab Himalaya; E. A. Reeves, The evidence of a true north and south directive force in the atmosphere; S. Ray, A note on Reeves's experiment; Photographs from the Mount Everest expedition; A. R. H., The International Geographical Union; D. W. F., Dolomieu and De Saussure; A. E. Young, Two new map projections.

Tijdschrift voor Economische Geographie. — 's Gravenhage, 15 Augustus 1922.

C. H. Kool, Zürich als industrie centrum.

Idem. — 's Gravenhage, 15 September en 15 October 1922.

Prof. Dr. H. Blink, De Pacific in haar economisch-geographische opkomst en tegenwoordige beteekenis.

De Indische Gids. — Amsterdam, 1 October 1922.

H. Ch. G. J. van der Mandere, De willekeur van den Indischen fiscus en van de Indische belastingwetgeving; R. Birckenhauer, Bezuiniging in Nederlandsch-Indië; H. R. Roelfsema, Grepen uit den Indischen Archipel, (van Java naar het Oosten); Insider, Bezuiniging.

Technik und Wirtschaft. — Berlijn, September 1922.

Zörner, Bilanz und Steuerrecht; Freitag, Die Rohstoffversorgung der deutschen Papierindustrie.

MAANDCIJFERS.

HANDELSBEWEGING OVER DE MAAND OCTOBER 1922

(volgens de groepen der naamlijst van goederen, opgesteld door het Centraal Bureau voor de Statistiek.)

Groepen	Invoer		Uitvoer		Saldo Invoer		Saldo Uitvoer	
	Gewicht	Waarde	Gewicht	Waarde	Gewicht	Waarde	Gewicht	Waarde
	K.G.	Gulden	K.G.	Gulden	K.G.	Gulden	K.G.	Gulden
I Dieren en dierlijke producten	14.182.834	8.616.510	55.324.927	30.117.054	—	—	41.142.093	21.500.544
II Plantaard. voortbrengselen	230.616.144	40.869.452	208.437.407	15.622.030	22.178.737	25.247.422	—	—
IIIa Mineralen, metalen en niet in andere groepen opgenomen fabrik. daarv.	1.183.403.314	32.878.152	333.482.763 ¹	9.248.533 ¹	849.920.551	28.629.619	—	—
IIIb Gouden en zilveren munt en muntmat.	867	100.405	13.340	12.329.564	—	—	12.473	12.229.159
IV Meel en meelfabrikaten	24.032.032	3.826.532	28.319.222	4.786.682	—	—	4.287.190	960.150
V Chemische producten, geneesmiddelen, verfvaren en kleurstoffen	29.687.801	4.776.332	8.863.947	3.618.313	20.823.854	1.158.019	—	—
VI Olie, hars, was, pek, teer en distillatieproducten van teer; fabrikaten van deze stoffen, n. a. g. . .	63.338.265	7.970.816	34.716.014 ²	11.783.959 ²	28.622.251	—	—	3.813.143
VII Hout en fabrikaten van hout en dergelijke stoffen; meubelen, v. a. s.	221.069.910	16.882.588	3.543.835	599.152	217.526.075	16.283.436	—	—
VIII Huiden, vellen, leder, lederwerk en schoenwerk	2.163.589	4.063.383	2.204.340	2.810.381	—	1.253.002	40.751	—
IX Garen, touw en touwwerk, weefsels en stoffen, kleederen en modewaren	8.960.708	27.186.104	4.013.503	10.806.894	4.947.205	16.379.210	—	—
X Aardewerk, porselein, pottenbakkerswerk, gebakken steen en andere kunststeen	33.588.893	1.656.950	8.095.304	750.104	25.493.589	906.846	—	—
XI Glas	4.214.490	1.073.410	2.353.770	547.574	1.860.720	525.836	—	—
XII Papier	7.583.539	2.923.870	22.839.642	3.629.737	—	—	15.256.103	705.867
XIII Voedings- en genotmiddelen, niet genoemd in de groepen I, II, IV en VI	35.517.472	12.475.836	32.287.929	10.729.683	3.229.543	1.746.153	—	—
XIV Rijtuigen, voertuigen, vaartuigen en luchtvaartuigen ..	6.750.518	3.414.316	370.745	473.619	6.379.773	2.940.697	—	—
XV Andere goederen dan gebracht onder de groepen I tot en met XIV	16.516.638	18.029.191	9.098.301	6.479.293	7.418.337	11.549.898	—	—
Totaal	1.881.627.014	186.743.847	753.964.989	124.332.572	1.127.662.025	62.411.275	—	—
Waarvan Gouden Zilver, al of niet gemunt (opgenomen in groep III)	867	100.405	13.340	12.329.564	—	—	12.473	12.229.159

OVERZICHT van de waarde van den In- en Uitvoer voor elke maand van het loopende jaar en de drie daaraan voorafgaande jaren, met uitzondering van Munt en Muntmateriaal, in guldens. *)

Maanden	Invoer				Uitvoer			
	1919	1920	1921	1922	1) 2)	1) 2)	1) 2)	1) 2)
Januari	75.073.388	256.207.615	214.136.278	152.495.668	41.321.453	135.932.785	115.835.310	86.106.447
Februari	106.229.028	233.591.043	170.369.270	152.353.594	44.543.205	113.309.645	120.956.498	84.204.248
Maart	148.758.852	187.916.138	213.830.220	180.328.763	52.660.723	68.210.466	107.204.662	112.879.875
April	189.565.086	203.592.812	195.772.602	167.451.702	50.827.142	99.448.337	108.819.697	92.729.841
Mei	257.009.336	298.514.162	168.114.951	194.080.257	96.168.708	170.393.137	93.818.710	108.423.679
Juni	258.183.821	345.402.373	188.559.719	150.899.735	126.270.353	179.478.445	120.815.908	100.680.880
Juli	274.264.390	314.861.366	170.674.007	163.863.700	133.623.129	177.114.162	105.420.129	104.572.575
Augustus	313.403.619	267.956.122	186.640.179	178.807.927	163.771.619	130.018.883	142.544.083	99.442.892
September	298.107.886	317.368.670	197.271.439	164.616.506	162.131.110	165.965.569	135.749.765	115.612.131
October	319.833.079	337.338.332	179.043.171	186.643.442	214.577.467	148.140.438	114.694.641	112.003.008
Tot. Jan.-Oct.	2.240.428.485	2.762.748.633	1.884.411.836	1.691.541.294	1.085.894.909	1.388.011.867	1.165.859.403	1.016.655.576
November	296.351.809	270.811.334	175.806.364	—	171.171.804	156.557.011	106.623.879	—
December	288.958.920	298.867.123	180.000.903	—	154.241.692	156.922.833	97.115.318	—
Totaal	2.825.739.214	3.332.427.090	2.240.219.103	—	1.411.308.405	1.701.491.711	1.369.598.600	—

1) Hieronder zijn niet begrepen de bunkerkolen voor Ned. schepen. 2) Hieronder is niet begrepen de bunkerolie voor Ned. schepen.
*) In de Statistiek over December 1919 zijn de bedragen vermeld met inbegrip van gouden en zilveren munt en muntmateriaal.

BANK VAN FRANKRIJK.

Voornaamste posten in duizenden francs.

Data	Goud	Waarvan in het Buitenland	Zilver	Te goed in het Buitenland	Buit.gew. voorsch. ald. Staat
23 Nov. '22	5.533.764	1.897.967	288.521	571.586	22.600.000
16 „ '22	5.533.650	1.897.967	288.356	571.857	23.000.000
9 „ '22	5.533.365	1.897.967	288.082	571.724	23.700.000
2 „ '22	5.533.264	1.897.967	287.980	569.786	23.900.000
24 Nov. '21	5.524.043	1.948.367	279.072	611.039	24.500.000
25 Nov. '20	5.491.697	1.948.367	264.856	599.212	26.600.000
23 Juli '14	4.104.390	—	639.620	—	—

Data als boven.	Wissels	Uitge- stelde Wissels	Belee- ning	Bankbil- jetten	Rek. Crt. Parti- culieren	Rek. Crt. Staat
	2.483.615	30.545	2.260.000	35.789.281	2.222.131	62.336
	2.259.710	30.690	2.145.577	36.321.246	2.064.681	19.393
	2.170.376	30.850	2.193.847	36.914.691	2.081.697	50.857
	2.642.191	30.989	2.096.716	36.847.669	2.207.991	19.848
	2.287.510	64.117	2.212.134	36.336.275	2.508.796	54.301
	3.279.519	428.003	2.018.453	38.806.733	3.639.893	287.335
	1.541.980	—	769.400	5.911.910	942.570	400.590

BANQUE NATIONALE DE BELGIQUE.

Voornaamste posten in duizenden francs.

Data	Metal incl. buitnl. sald	Beleen. van buitnl. vorder.	Beleen. van prom. d. provinc.	Binn. wissels en beleen.	Circu- latie	Rek. Crt. partic.
23 Nov. '22	338.560	84.653	480.000	840.758	6.593.901	298.159
16 „ '22	337.995	84.653	480.000	859.808	6.621.467	158.263
9 „ '22	337.548	84.653	480.000	891.475	6.627.455	164.689
2 „ '22	336.384	84.653	480.000	923.899	6.660.648	150.945
24 Nov. '21	324.990	84.653	480.000	550.845	6.127.136	275.104
25 Nov. '20	350.752	84.653	480.000	764.184	5.845.802	1.081.964

**VEREENIGDE STATEN VAN NOORD-AMERIKA.
FEDERAL RESERVE BANKS.**

Voornaamste posten in duizenden dollars.

Data	Goudvoorraad			Zilver etc.	F.R. Notes in circu- latie
	Totaal bedrag	Dekking F. R. Notes	In het buitnl.		
8 Nov. '22	3.080.755	2.165.119	—	130.527	2.340.074
1 „ '22	3.078.249	2.192.804	—	133.696	2.309.265
25 Oct. '22	3.085.083	2.191.588	—	126.835	2.298.536
18 „ '22	3.086.813	2.234.734	—	127.384	2.315.437
9 Nov. '21	2.816.299	1.846.326	—	144.484	2.420.831
12 Nov. '20	2.008.678	1.352.545	77.244	171.333	3.328.985

Data	Wissels	Totaal Deposito's	Gestort Kapitaal	Goud- Dek- kings- perc. ¹⁾	Algem. Dek- kings- perc. ²⁾
8 Nov. '22	899.068	1.862.688	106.355	73,3	76,4
1 „ '22	848.422	1.914.248	106.292	72,9	76,0
25 Oct. '22	727.090	1.841.770	106.277	74,5	77,6
18 „ '22	767.914	1.956.107	106.327	72,3	75,2
9 Nov. '21	1.335.652	1.726.865	103.120	67,9	71,4
12 Nov. '20	3.072.604	2.447.041	98.847	38,8	42,1

¹⁾ Verhouding totalen goudvoorraad tegenover opschbare schulden: F. R. Notes en netto deposito. ²⁾ Verhouding totalen voorraad muntmateriaal en wettig betaalmiddel tegenover idem.

**PARTICULIERE BANKEN AANGESLOTEN BIJ HET
FED. RES. STELSEL.**

Voornaamste posten in duizenden dollars.

Data	Aantal banken	Totaal uitgezette gelden en beleggingen	Reserve bij de F. R. banks	Totaal deposito's	Waarvan time deposita
1 Nov. '22	786	11.274.786	1.400.091	15.051.881	3.642.103
25 Oct. '22	787	11.248.908	1.345.743	15.039.667	3.618.187
18 „ '22	787	11.304.869	1.465.215	15.201.769	3.593.373
11 „ '22	787	11.118.446	1.440.372	14.936.787	3.579.652
2 Nov. '21	808	11.398.359	1.247.699	13.423.590	2.987.820
5 Nov. '20	823	16.952.336	1.335.235	14.057.981	2.816.595

Aan het eind van ieder kwartaal wordt een overzicht gegeven van enkele niet wekelijks opgenomen bankstaten.

EFFECTENBEURZEN.

Amsterdam, 27 November 1922.

Het internationaal aspect van de beurzen is gedurende de juist achter ons liggende week wel heel erg troosteloos geweest. Of er viel buitengewoon groote lusteloosheid te constateeren, of de tendens was direct omlaag gericht. Ook hier moet natuurlijk weder een uitzondering voor de Deutsche beurzen worden gemaakt, waar de omvang der zaken en het verloop der koersen nog steeds worden vastgesteld in directen samenhang met de fluctuaties van de buitenlandsche betalingsmiddelen. Op de overige beurzen echter, waar men niet zoo direct rekening behoeft te houden met dezen factor, hebben andere overwegingen sterker de aandacht getrokken. In de eerste plaats was het wel de conferentie te Lausanne, die tot commentaren heeft uitgelokt en deze waren niet steeds van de meest opgewekte soort. Weliswaar lekt vanuit de conferentiezaal niet veel tot publiek en beurs door, doch algemeen neemt men aan, dat het langen tijd zal duren, alvorens men, indien al, tot een bevredigende overeenkomst zal geraken. En dit legt onwillekeurig een zekeren druk op de neiging van het groote publiek iets in de richting van den beurshandel te ondernemen. Voorts was het de onzekerheid aangaande de besluiten, die op de aanstaande conferentie van Brussel ten aanzien van de Deutsche schadeloosstelling zullen worden genomen, die er toe medeverkten een algemeene stemming van afwachten te doen voortbestaan.

Zooals gezegd, heeft de beurs te Berlijn zich ook thans weder aan de algemeene tendens onttrokken. De wisselkoersen op het buitenland bevoegen zich in opgaande richting en hiermede ging een zelfde beweging van het koerspeil gepaard. Het bekende indexcijfer is dan ook gestegen van 2331 tot 2534. Behalve de buitenlandsche wisselkoersen echter was het ook de veel ruimere geldmarkt, die grooten invloed heeft uitgeoefend op de geneigdheid van het publiek zaken te doen. De schaarschte aan binnenlandsche betalingsmiddelen is vrijwel uit den weg geruimd, nu gedurende de laatste weken de Reichsbank bij herhaling circa 50 milliard mark aan nieuw geld in circulatie heeft gebracht. Hierbij komt, dat de eenigszins beperkte variaties in buitenlandsche deviezen niet een iederen dag omvangrijker bedrag in marken voor de betaling noodig maken.

Dit wil echter niet zeggen, dat nu ook de rentevoet dienovereenkomstig is gedaald. Integendeel. Een normaal zakencrediet kost op het oogenblik ten minste 25 pCt. per jaar (d.w.z. dat de beleeningsvoet van de Reichsbank, vermeerderd met 2 pCt. 's jaars en met 1 pCt. provisie per maand in rekening wordt gebracht). Het is echter geen zeldzaamheid, dat veel en veel meer wordt gerekend. Zelfs heeft de Berlijnsche „Stempelvereniging” thans den maatregel genomen een interest van 30 pCt. 's jaars op effectenbeleeningen te heffen, officieel omdat men het speculeeren op onderpand zooveel mogelijk wil tegengaan.

De markt te Parijs heeft zich zoo goed als geheel kunnen herstellen van den funesten invloed, dien de daling van den franc op deze beurs had uitgeoefend. Dat beteekent echter niet een verhooging van het koerspeil voor de aan de beurs verhandelde effecten. Het behoeft nauwelijks te worden gezegd, dat eerder een daling is ingetreden, een daling echter, welke volkomen gezond mag worden genoemd en die dan ook met vreugde is begroet. Het valt op het oogenblik nog niet te zeggen, of het herstel en de relatieve stabilisatie van den francoers inderdaad het gevolg zijn geweest van de maatregelen door de Fransche Regeering genomen en van het vertrouwen, dat over het algemeen nog in Frankrijk bestaat om de eigen schatkistbiljetten als geldbelegging te accepteren. Evenmin is het thans reeds duidelijk, waaraan de plotseling opgekomen reactie te wijten zou zijn. Dit staat echter wel vast, dat het energiek ingrijpen van het Fransche Gouvernement en het aanvankelijk succes, dat dit ingrijpen met zich heeft gebracht, het vertrouwen in het Fransche betaalmiddel sterk heeft doen groeien.

In de eerste plaats waren natuurlijk „Valuta”-fondsen ongeanimeerd gestemd, met, als voornaamste representatie, aandelen Koninklijke Petroleum Maatschappij. Staatsfondsen echter konden zich vrij aanzienlijk herstellen.

De markt te Londen was wel de meest lusteloze van alle. Er was hier geen enkele afdeling, die teekenen van grooter levenskracht heeft gegeven, tenzij hier worden genoemd de markten voor Argentijnsche en Braziliaansche Sporen, welke echter geen overwegenden invloed op de rest van de beurs konden uitoefenen. Naast Lausanne waren hier de thans bekend geworden definitieve cijfers van de verkiezingen, die deprimeerend hebben gewerkt. Er is ul. uit gebleken, dat Labour niet eens zoo heel veel bij de Conservatieve Partij achter is gebleven en dat het alleen

GOEDERENHANDEL. GRANEN.

De invloed van de nieuwe oogsten van het Zuidelijk halfrond, in het bijzonder die van Argentinië, doet zich hoe langer hoe meer gevoelen. Ook in de afgelopen week werden tamelijk veel zaken in Argentijnsche- en Australische tarwe gedaan, en daar dientengevolge de vraag voor Noord-Amerikaansche tarwe verminderde, is het niet te verwonderen, dat de stemming aldaar ook flauwer geworden is. Ofschoon men nog niet van een débacle kan spreken, zijn toch de prijzen gevoelig lager. Op 27 November sluit Chicago voor de December-termijn \$ 1,15¼ tegen \$ 1,18½ een week geleden. In Winnipeg vinden wij ongeveer een gelijke daling, namelijk van \$ 1,05¾ tot \$ 1,01¾. De uitvoer van Noord-Amerika was ook in de afgelopen week bijzonder groot en het is wederom Italië, dat een ongewoon groot gedeelte daarvan tot zich trekt, doch ook alle andere landen van Europa nemen groote hoeveelheden tot zich, met uitzondering wederom van Duitschland. De kwantiteit rogge, die naar Duitschland verscheept wordt, neemt evenwel toe, doch niettegenstaande de Duitse regeering regelmatig koper blijft voor rogge, zijn de prijzen ook van dit artikel nog meer gedaald dan voor tarwe, namelijk van 88¼ tot 82 d.c. Dit is in zooverre merkwaardig, dat Noord-Amerika vrijwel geen concurrentie heeft, aangezien de exportlanden van het Zuidelijk halfrond zoo goed als geen rogge produceeren. De weerberichten uit Noord-Amerika waren gunstig voor de nieuwe wintertarwe, terwijl ook vanuit alle andere landen slechts gunstige berichten ons bereiken. Wat betreft Australië, schijnt het moeilijk tot een definitieve schatting te komen. Merkwaardig is, dat Noord-Amerika het beste op de hoogte schijnt te zijn van de opbrengst van den Australischen oogst.

Ook voor maïs was de stemming in de afgelopen week kalmer, daar vooral Noord-Amerika met den nieuwen oogst wat dringender aan de markt komt. Waar de prijzen van La Platamaïs gedaald waren tot vrij belangrijk onder de Noord-Amerikaansche prijzen, is dit prijsverschil wederom opgeheven, hetgeen niet belet, dat de meeste Europeesche markten aan La Platamaïs nog de voorkeur geven. De vraag voor La Platamaïs is evenwel ook eenigszins afgenomen, daar de meeste markten zeer goed voorzien zijn. Ook in haver en gerst was het een kalme week. De prijzen bleven in verhouding tot de andere granen vrij goed gehandhaafd. Argentinië verrast door zeer kleine verschepingen van lijnzaad; daar volgens de statistiek de oogst reeds geheel verscheept zou zijn, en er toch nog gedurig belangrijke hoeveelheden afgeladen werden, had men er feitelijk niet meer op gerekend, dat de verschepingen vóór den nieuwen oogst nog aanmerkelijk zouden afvallen. Nu dit toch plaats vond, toonen de prijzen vooral voor oude oogstaflading eene verbetering. De vraag althans in Europa is evenwel zeer gering.

Markten in Nederland. Ook hier waren de

graanmarkten zeer kalm gestemd. In tarwe kwamen slechts weinig afdoeningen tot stand. Voor rogge was de vraag gering en daar verschillende onverkochte partijen op de markt zijn, daalden de prijzen mede ten gevolge van de aanzienlijke verlaging in Amerika regelmatig. Ook de maïs-prijzen liepen terug. Voor Mixed maïs kwam er voor directe levering wel een betere stemming, daar de vraag zeer voldoende was; toch zijn er nog verschillende onverkochte partijen in voorraad. La Platamaïs was zeer prijshoudend, doch met slechts geringen omzet. Voor haver en gerst was de vraag al heel gering. Dit geldt ook voor lijnzaad, waarvoor de verhouding nog steeds slecht blijft.

SUIKER.

In Amerika liepen de noteeringen gestadig op en waren de cijfers bij de opening en aan het slot der ver slagweek de volgende: Spot Centrifugals 5,65/78; December 3,84/95; Maart 3,38/52; Mei 3,51/64 en Juli 3,64/77. Tot deze prijzen vonden flinke verkoopen in New York plaats en is de onverkochte voorraad op Cuba zeer klein.

De Cuba-statistiek luidt:

	1922	1921	1920
	tons	tons	tons
Weekontvangsten 18 Nov...	11.000	24.000	1.678
Totaal sedert 1 Jan.—18 Nov.	3.871.000	3.309.860	3.548.041
Aantal werkende fabrieken	—	—	—
Weekexport 18 Nov.....	44.000	62.000	16.789
Totaal sedert 1 Jan.—18 Nov.	3.739.000	2.256.740	3.567.930
Totale voorraad op 18 Nov.	108.660	1.032.326	265.857

Ook de overige wereldmarkten waren ten gevolge van de vaste berichten uit Amerika zeer vast gestemd.

Engeland kocht geraffineerde bietsuiker als ook witte Javasuiker, zoowel disponibel als November/December afscheep tot olopende prijzen, terwijl zich ook andere Europeesche markten weder voor Javasuiker interesseeren.

Op Java bleven prijzen voor disponibele suiker op het hoogste niveau der afgelopen week gehandhaafd en vonden hiertoe transacties plaats. Uit den nieuwen oogst kwamen verdere zeer groote afdoeningen tot stand op de oude basis van f 12¼ voor Superieur, terwijl voor No. 16 en Muscovados de verkoopprijs f ¼ verhoogd en dus op resp. f 11½ en f 11¼ gebracht werd. Ook deze verhoogde prijzen werden reeds betaald. De afschepingen in October bedroegen 122.000 tons tegen 261.000 tons verleden jaar. De onverkochte voorraden in de tweede hand, vooral van witte suiker, zijn belangrijk.

Hier te lande opende de markt kalm, doch werd spoedig eene vaste stemming merkbaar, die zich uitte in goeden koopt. In den loop der week stegen de prijzen ongeveer met f 1. De noteeringen sloten ongeveer op f 23¼ voor November; f 23,12½ voor December en f 23¼ voor Maart. De omzet bedroeg ongeveer 2200 tons.

Noteeringen.

Data	Chicago			Buenos Ayres		
	Tarwe Dec.	Mais Dec.	Haver Dec.	Tarwe Dec.	Mais Dec.	Lijnzaad Dec.
25 Nov. '22	116	69¼/8	42¼/4	11,60	7,80	18, —
18 „ '22	120¾/4	71¾/8	44¼/4	11,90	7,95	17,60
25 Nov. '21	112	49¼/2	33¾/8	11,90	7,55	16,80
25 Nov. '20	169½/2	65	44	17,55 1)	9,15	18,75
25 Nov. '19	223	133¾/2	73¾/2	15,30	7,10	25, — 1)
20 Juli '14	82	56¾/8	36¾/2	9,40	5,38	13,70

1) per Februari

Locoprijzen te Rotterdam/Amsterdam.

Soorten	27 Nov. 1922	20 Nov. 1922	28 Nov. 1921
Tarwe*	13,75	14,25	14,—
Rogge (No. 2 Western) 1)	11,70	11,90	12,50
Mais (La Plata)	198,—	198,—	186,—
Gerst (48 lb. malting) .. 2)	198,—	198,—	207,—
Haver (38 lb. white cl.) .. 1)	11,30	11,75	12,75
Lijnkoeken (Noord-Amerika van La Plata-zaad) 1)	13,85	13,75	18,—
Lijnzaad (La Plata) ... 3)	408,—	412,—	370,—

1) p. 100 K.G. 2) p. 2000 K.G. 3) per 1960 K.G.

*) Nr. 2 Hard/Red Winter Wheat.

AANVOEREN in tons van 1000 K.G.

Artikelen.	Rotterdam			Amsterdam			Totaal	
	19/25 Nov. 1922	Sedert 1 Jan. 1922	Overeenk. tijdvak 1921	19/25 Nov. 1922	Sedert 1 Jan. 1922	Overeenk. tijdvak 1921	1922	1921
Tarwe	13.154	1.021.919	1.373.048	—	34.509	38.592	1.056.428	1.411.640
Rogge	18.563	317.862	141.584	—	—	1.831	317.862	143.415
Boekweit	543	11.375	7.852	—	—	576	11.375	8.428
Mais	37.809	881.507	920.645	1.800	85.441	93.737	966.948	1.014.382
Gerst	2.781	141.960	236.228	—	4.546	8.749	146.506	244.977
Haver	5.296	101.662	69.489	—	50	4.285	101.712	73.774
Lijnzaad	4.202	164.228	143.333	1.120	71.764	110.241	235.992	253.574
Lijnkoek	3.445	115.611	102.884	—	1.547	29.023	117.158	131.907
Tarwemeel	3.546	59.101	52.888	911	6.360	4.549	65.461	57.437
Andere meelsoorten	154	9.111	37.542	—	2.615	1.950	11.726	39.492

NOTEERINGEN.

Data	Amsterdam per Nov.	Londen			New York 96 p Ct. Centrifugals
		Tates Cubes No. 1	White Java f.o.b. per	Amer. Granulated c.i.f.	
			Novemb./December	November	
21 Nov. '22	f 23 ³ / ₈	Sh. 56/-	Sh. 19/6	Sh. 23/3	\$ cts. 5,65
14 " '22	" 22 ¹ / ₄	57/-	18/3	23/3	5,53
21 Nov. '21	" 21 ⁷ / ₁₆	55/6	18/9	20/3	4,11
21 Nov. '20	" —	100/-	43/-	—	5,76
4 Juli '14	" 11 ¹³ / ₃₂	18/-	—	—	3,26

KATOEN.

Noteering voor Loco-Katoen.
(Middling Uplands).

	25 Nov. '22	18 Nov. '22	11 Nov. '22	25 Nov. '21	26 Nov. '20
New York voor Middling ..	25,62 c	25,70 c	26,35 c	18,30 c	15,85 c
New Orleans voor Middling	25,70 c	25,25 c	26,37 c	17,50 c	15,50 c
Liverpool voor Fy Middling	14,85 d ¹	14,97 d ²	15,65 d ³	12,04 d	12,73 d

Ontvangsten in- en uitvoeren van Amerikaansche havens.
(In duizendtallen balen)

	1 Aug. '22 tot 25 Nov. '22	Ooreenkomstige perioden	
		1920—21	1919—20
Ontvangsten Gulf-Havens..	2700	2084	1989
" Atlant.Havens	565	767	515
Uitvoer naar Gr. Britannië	684	579	637
" " 't Vasteland.	1394	1655	971
" " Japan etc...	—	—	—

	24 Nov. '22	25 Nov. '21	26 Nov. '20
Amerik. havens.....	1197	1450	1357
Binnenland.....	1475	1520	1366
New York	—	112	23
New Orleans	—	426	386
Liverpool	686	889	874

1) 24 Nov. '22. 2) 17 Nov. '22. 3) 10 Nov. '22.

Marktbericht van de Heeren Sir Jacob Behrens & Sons,
Manchester, d.d. 22 November 1922.

Het Census Bureau publiceerde gisteren het vijfde Ginnersrapport, waaruit bleek, dat het totaal aantal balen geginde katoen van den Amerikaanschen oogst van dit jaar tot den 15den 8.870.000 balen heeft bedragen. Dit komt overeen met 7.274.000 balen verleden jaar en 8.915.000 balen in 1920. Enkel men meenden, dat deze cijfers een groter oogst zouden doen verwachten dan men eerst geloofde, terwijl anderen van de tegenovergestelde meening waren. Ten gevolge daarvan zijn de fluctuaties zoowel in Liverpool als op de Amerikaansche markten vrij belangrijk geweest, hoewel ten slotte de noteering niet veel veranderd is en prijzen nog iets lager sluiten dan een week geleden. Daar het zachte weer in de katoendistricten nog voortduurt, mag men bovendien wel een behoorlijke topcrop verwachten. Men verwacht algemeen, dat de Egyptische oogst vrij belangrijk groter zal zijn dan de Regeeringsschattingen, zoodat prijzen dan ook gedaald zijn, terwijl de aanvoeren ook groot blijven.

De vraag naar garens van Amerikaansche katoen is zeer gering, zoodat men zelfs pogingen doet om den werktijd nog verder in te krimpen. Het is voor Spinners zeer moeilijk om bij de vaste katoenmarkt verhoogingen door te voeren, terwijl biedingen van koopers bij elke daling ook onmiddellijk verminderen. Zelfs de tegenwoordige verkleinde productie kan slechts tot verliesgevende prijzen verkocht worden. Koopers in het binnenland hebben den laatsten tijd wat meer belangstelling getoond voor ringboomen, die over het algemeen ook goedkooper zijn dan croptwist, terwijl zij hun inslaggers hoofdzakelijk uit voorraad kopen. Contracten voor latere levering komen slechts sporadisch voor, daar de koopers op de overzeesche markten nog lagere prijzen schijnen te verwachten en dus zoo weinig mogelijk kopen. De vraag naar bundelgarens is dan ook zeer miniem en in Indië heeft men een geheel ander idee van de prijzen, die men kan betalen dan verkoopers hier. In Egyptische garens gaat slechts weinig om en er wordt alleen iets gekocht voor binnenlandsch gebruik. Prijzen

zijn wel verliesgevend, doch over het algemeen is de toestand in deze spinnerijen beter dan daar waar Amerikaansche katoen wordt gebruikt.

De doekmarkt is zeer kalm doch vast. De toestand is zeer ongunstig voor de producenten en er gaat slechts heel weinig om. Met het oog op de financieele moeilijkheden op de meeste overzeesche markten is iedereen het er wel over eens, dat prijzen van manufacturen zoo laag mogelijk gesteld moeten worden om ten minste nog te trachten tot zaken te komen, doch door de geringe vraag moeten vele fabrikanten korteren tijd werken, waardoor de productie-kosten opnieuw verhoogd worden, zoodat bijna alle fabrikanten dan ook tot verliesgevende prijzen verkoopen. Het is bovendien ook nog zeer de vraag of de tegenwoordige oogst wel voldoende zal blijken te zijn voor de consumptie. Ook zijn zilverkoersen zeer flauw, waardoor de koopkracht van China en andere markten opnieuw vermindert. Door de vaste katoenprijzen wordt het verschil tusschen kostprijzen en verkoopprijzen op de overzeesche markten steeds grooter, waardoor de moeilijkheden om nieuwe orders af te sluiten ook weer vermeerderen.

15 Nov. 22 Nov. Oost. koersen. 14 Nov. 21 Nov.
Liverpoolnoteeringen T.T. op Indië 1/3³/₄ 1/3³/₄
F.G.F.Sakellaridis 19,25 18,50 T.T. op Hongkong 2/5 2/4¹/₈
G.F. No. 1 Oomra 9,90 9,65 T.T. op Shanghai. 3/2¹/₄ 3/2

KOFFIE.

(Mededeeling van de Makelaars G. Duuring & Zoon, Kolff & Witkamp, Leonard Jacobson & Zonen en G. Bijdendijk).

Noteeringen en voorraden.

Data	Rio		Santos		Wisselkoers
	Voorraad	Prijs No. 7	Voorraad	Prijs No. 4	
25 Nov. 1922	1.559.000	16.875	2.169.000	21.900	6 ²⁷ / ₃₂
18 " 1922	1.596.000	17.300	2.193.000	22.000	7 ¹ / ₃₂
11 " 1922	1.577.000	17.575	2.238.000	1)	6 ¹⁶ / ₃₂
25 Nov. 1921	1.805.000	12.725	2.984.000	15.600	7 ¹³ / ₁₆

Ontvangsten.

Data	Rio		Santos	
	Afgelopen week	Sedert 1 Juli	Afgelopen week	Sedert 1 Juli
25 Nov. 1922....	67.000	1.474.000	183.000	3.078.000
25 Nov. 1921....	84.000	1.906.000	182.000	3.631.000

1) Niet genoteerd.

THEE.

(Opgave van den makelaar J. van Eck.)

Bericht van den afloop Theeveiling op 23 November 1922.

Aanbod in veiling bestond uit:

Heden:

4374, 84/2, 20/4 kn. Java thee
3989 " Sumatra thee
324 10/4 " ex voorgaande veil.
370 " voor hand. rekening.

Totaal.. 9057, 84/2, 30/4 kn. thee.

24 November 1921:

10152, 120/2, 20/4 kn. Java thee
7297 " Sumatra thee
162 " ex voorgaande veiling.
560 " voor hand. rekg.

Totaal.. 18171, 120/2, 20/4 kn. thee

Aanbod 1 Januari jl. tot heden idem 1921 idem 1920
15 veilingen 15 veilingen 13 veilingen

Java thee 139231 kn. 250439 kn. 217564 kn.
Sumatra thee 39290 " 31051 " 14007 "
voor Hand.rek. 4964 " 3525 " 8474 "

Totaal 183485 kn. 285015 kn. 240045 kn.

Gem. per veiling.. 12232 kn. 19001 kn. 18460 kn.

De veiling had een zeer vast en vlug verloop, met flinke biedingen.

Door koopers werd meer op kwaliteit gelet dan in voorgaande veiling, wat de schijn verwekte, alsof de biedingen eenigszins onregelmatig waren.

De Java Oranje Pecco's bedongen van tax. tot 11 cts., een partijtje 17 cts., Sumatra Oranje Pecco van tax. tot 7 cts. daarboven.

Pecco had een zeer goede markt, en het kwam eenige malen voor, dat deze sorteering een beteren prijs bedong dan de Oranje Pecco van hetzelfde merk.

De prijzen waren van 3 tot 9 cts. hooger, ook bij deze was Java iets meer gezocht.

De Java Pecco Souchon's met grooter kwaliteitsverschil dan de Sumatra's maakten een beteren prijs, van 2 tot 10 cts., de laatstgenoemde van 3 tot 6 cts.

Van Souchon's en Gebroken Souchon's, zoowel Java als Sumatra waren de prijzen gemiddeld 5 cts. hooger, met uitzondering van een paar partijtjes, die met 10, 11 en 15 cts. boven taxatie werden afgedaan.

Ook bij de Gebroken sorteringen kwam de kwaliteit beter tot haar recht, betaald werd voor Java Gebroken Pecco van 3 tot 16 cts., voor Sumatra gemiddeld 6 cts. boven taxatie.

Werden de Java Gebroken Oranje Pecco's van 2 tot 17 cts. hooger afgedaan, voor Sumatra was de laagste prijs 2, de hoogste 10 cts. meer dan 2 November jl.

Gebreken thee boekte een avance van 10 tot 11 cts.

Slechts de 20/4 kn. Witpunt Tjiastana werden opgehouden, benevens de 370 kn. No. 5173/82, aangeboden voor Handelaars rekening, waarop het hoogste bod 76 cts. was.

In de volgende veiling op Donderdag 14 December e.k. zal waarschijnlijk worden aangeboden door H.H. Importeurs circa 3500 kn., en voor Handelaars rekening 6600 kn., waarbij een partijtje China thee.

COPRA.

De markt was deze week zeer vast gestemd, het aanbod was voortdurend gering, terwijl er goede consumptie vraag was.

De noteringen zijn:

Java f.m.s. stoomend f 28,12½,

" " December/Februari afl. .. " 28,25

27 November 1922.

RUBBER.

De markt verkeerde in de afgelopen week in kalme stemming en groote fluctuatien kwamen niet voor. De grondtoon blijft echter vast.

Noteringen luiden:

		einde voorafgaande week:
Prima Crêpe Nov./Dec. .. 66	ct.	64½ct.
" " Jan./Maart 67½	"	66 "
" " April/Juni 69½	"	67½ "
Smoked Sheets Nov./Dec. 66½	"	64½ "
" " Jan./Maart 68	"	65 "
" " April/Juni 69	"	67 "

27 November 1922

METALEN.

Loco-Noteringen te Londen:

Data	Ijzer Clew. No. 3	Koper Standard	Tin	Lood	Zink
27 Nov. 1922	nom.	61.15/-	174.15/-	26.5/-	36.17/6
20 " 1921..	nom.	63.7/6	178.10/-	26.-/-	38.5/-
13 " 1922..	nom.	63.15/-	182.7/6	26.5/-	39.2/6
6 " 1922 .	nom.	63.7/6	197.10/-	26.-/-	37.15/-
28 Nov. 1922	nom.	67.7/6	163.10/-	25.17/6	26.7/6
20 Juli 1914	51/4	16.-/-	145.15/-	19.-/-	21.10/-

VERKEERSWEZEN.

SCHEEPVAART.

GRAAN.

Data	Petrograd Londen R'dam	Odessa Rotterdam	Atl. Kust Ver. Staten		San Lorenzo	
			Rotterdam	Bristol Kanaal	Rotterdam	Engeland
20 25 Nov. 1922	—	—	15 c. 1	3/6	28/6	28/6
13-18 " 1922	—	—	14½ c. 1	2/11	27/-	27/-
21-26 Nov. 1921	—	—	4/- c.	4/-	20/-	20/-
22-27 Nov. 1920	—	—	9/-	9/6	50/-	50/-
Juli 1914	11 d.	7/3	1/11¼	1/11¼	12/-	12/-

KOLEN.

Data	Cardiff				Oostk. Engeland	
	Bordeaux	Genua	Port Said	La Plata Rivier	Rotterdam	Gothenburg
20-25 Nov. '22	7/9	10/8	12/4½	12/6	5/6-	8/-
13-18 " '22	7/7½	11/3	12/6	12/6	5½/8	8/-
21-26 Nov. '21	7/6	14/-	16/-	19/9	5/7½/8	9/-
22-27 Nov. '20	20/-	25/-	20/-	30/-	—	—
Juli 1914	fr. 7,-	7/-	7/3	14/6	3/2	4/-

DIVERSEN.

Data	Bombay West Europa (d.w.)	Birma West Europa (rijst)	Vladivostok West Europa	Chili West Europa (salpeter)
20-25 October .. 1922..	27/1½	28/-	35/-	32/-
13-18 " 1922..	27/6	27/-	32/6	32/-
21-26 November 1921..	20/-	—	35/-	37/6
22-27 November 1920..	65/-	—	—	90/-
Juli 1914..	14/6	16/3	25/-	22/3

1) Amer. cents p. 100 lbs.

KONINKLIJKE STEARINE KAARSENFABRIEK GOUDA

GOUDA

GOUDA KAARSEN — NACHT-, THEE- EN SCHEMERLICHT

STEARINE — KAARSENPIET — OLEÏNE

CHEMISCH ZUIVERE EN ALLE ANDERE SOORTEN GLYCERINE

NAAMLOOZE VENNOOTSCHAP

Wilton's Machinefabriek en Scheepswerf ROTTERDAM

Scheepsbouw en Machinefabriek

Speciale inrichting voor reparatiën van elken omvang

Vier droogdokken met lichtvermogen tot 46000 ton

Dwarshelling

Drijvende kranen met lichtvermogen tot 120 ton

Telefoon: 7303 en 7304

Telegramadres: „WILTON” Rotterdam